

Biurowi Redakcyi i Administracyi
ul. Kopernika 7. parter.

Przedpłata wynosi:
kwateralnie R. 30.—
półrocznie „ 50.—
rocznie „ 100.—

Numer poszczególny
kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA:

1 str. 100 K., 1/2 str. 60 K.,
1/4 str. 30 K., 1/8 str. 20 K.,
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ
przyjmują: we Lwo-
wie: Administracya
„Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowski Pasaż Hausmann; we Wiedniu: Hausstein & Vogler (Otto Mass) Walfischgasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstraße 2 A. Adolf Chulawski VI. Getreidemarkt 18.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

**Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“
i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.**

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Posiedzenie Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie.

Pierwsze posiedzenie Izby handlowej i przemysłowej odbyło się rozpoczynając je wyborem prezydium. Prezydentem wybrany został ponownie poseł Izby do Rady państwa p. Jakób Piepes-Poratyński, który dziękując za okazane mu zaufanie, zapewnił, że jak dotąd, tak i na przyszłość usilnie starać się będzie o to, aby dwa główne, reprezentowane w Izbie kierunki, t. j. handlowy i przemysłowy, o ile możliwości doprowadzić do porozumienia. Izba lwowska dawała zawsze dowody, że zarówno interesy handlu i potrzeby przemysłu obchodzą ją żywo. Dla handlu stworzono Akademię handlową, obecnie zaś Izba spełnić pragnie nie mniejszej wagi obowiązek swój w obec przemysłu, organizując Muzeum technologiczne.

Nastąpiły z kolei również jednomyślnie, dalsze wybory. I tak wiceprezydentem wybrano p. Karola Schayera, prowizorem zaś przewodniczącym p. Władysława Gubrynowicza z, rewidentem kasy dr. Adolfa Lilliana, wszystkich ponownie.

Prócz tego dokonano wyboru całego szeregu komisji, jak: „bankowej, certyfikatowej, kolejowej, statystycznej, dla dostaw wojskowych, kontrolującej notowanie kursów, delegatów do oznaczania cen materiałów budowlanych itp.

Z porządku dziennego sekretarz dr. Stesłowicz przedstawił szereg spraw bieżących. Podał między innymi do wiadomości, że Izby galicyjskie wraz z centralnym Związkiem fabrycznym zgodnie wystąpiły do Wydziału krajowego z żądaniem, aby organiz cyjne ankiety i ekspertyzy przemysłowe, spowodowane bliskim odnowieniem traktatów handlowych, dopuścił Izby do czynnego i stanowiskowego udziału w ich należnym współdziałaniu w tej akcji, co jest tem bardziej pożądane, że Izby jak wiadomo we wspólnej, dla tego celu utworzonej organizacji Izb handlowych austriackich, pracy tej ze stanowiska ogólnie państwowych interesów przemysłu i handlu w znacznej części już dokonały.

Załatwiła także komisja budżetowa miejska sprawę rozszerzenia lokalu Izby, oddając do jej użytku kilka pokoi obok lokalu Izby położonych za umiarkowanym wynagrodzeniem. Również pomyślnie załatwiono, dzięki interwencji Rady Dworu p. Wierzbickiego, sprawę pospiesznych pociągów dla transportu nierogacizny.

Pociągi te kursować poczną prowizorycznie od dnia 1. maja b. r. Na wniosek p. Baczewskiego uchwalono, by prezydium Izby wystosowało do p. Wierzbickiego pisemne podziękowanie za poparcie w tej sprawie.

Następnie wybrano do komisji krajowej dla podatku zarobkowego pp. Piepesa-Poratyńskiego i Wład. Gubrynowicza. Również jednogłośnie zamianowano członkiem korespondentem p. Alojzego Neumana, prezydenta Izby w Libercu, w uznaniu zasług poniesionych

w kilkuletniej pracy w delegacji Izb handlowych i rady przemysłowej nad autonomiczną taryfą celną i traktatami celnymi. Wniosek ten przedstawił p. Baczewski w swoim i nieobecnego p. Kolischera imieniu.

Z kolei przedstawił Izbie p. Baczewski uchwały rady kolejowej. Zaznaczywszy, iż przedstawiciele Izby cieszą się poważnym głosem w radzie, czego dowodem jest, iż wszystkie wnioski przedstawiane przez Izbę uchwalono, podał do wiadomości zebranych zmiany I części taryfy, odnoszące się do przesyłek t. z. »Bahrrestanto«. Mianowicie państwowa rada uchwaliła, by przesyłki, tego rodzaju wydawano tylko adresatowi za okazaniem duplikatu listu frachtowego lub receptu. Również uwzględniono żądanie, by stycza w Brodach posiadała murowane magazyny. Sprawę bezpośredniego połączenia Podwołoczysk z Praga czeską, załatwiono po myśli Izby.

Co do ładowania i ograniczonego czasu ładunku, uchwalono przy pojedynczej manipulacji przedłużyć bezpłatny czas do 8 godzin, przy podwójnej do 12 godzin. Ładownię odbywać się ma w porze letniej między godziną 6 rano a 8 wieczorem, w zimie zaś od 7 z rana do 5 po południu. Jeżeli ładowanie przeciągnie się dłużej opłata za godzinę wynosi 20 hal. Jednakże strona nie opłaca kary, jeżeli upóźnienie nastąpi z winy organów skarbowych, co bardzo często zdarza się przy ładunku nafty i spirytusu.

Również przyręczono uwzględnić petycję o rozszerzenie dworca kolejowego w Borysławiu i zastąpić nowymi wozami, wozy starego typu na linii Jarosław-Sokal. By zapobiedz importowi amerykańskiej parafiny, przychyleno się do żądania zniesienia taryfy przewozowej dla parafiny krajowej.

Z porządku dziennego załatwiła Izba jeszcze sprawę następującą:

Komitetowej wystawy przyrodniczo lekarskiej i higienicznej, odbyć się mającej w roku bieżącym we Lwowie, przyznano subwencję 500 koron.

Oświadczone się za udzieleniem gminie Jasienicy w powiecie brzozowskim koncesyi na trzy nowe jarmarki.

Na sędziów obywatelskich dla sądu obwodowego w Stryju uchwalono zaproponować pp. G. Müllera, M. Frischa, M. Schönfelda, L. Mondscheina, A. Lufta i J. Halagardę.

Na zapytanie Namiestnictwa wyraża Izba w myśl wniosku sekcji przemysłowej opinię, że przewidziane w ustawie odznaczenia (orzęł CesarSKI i tytuł c. k. uprzywilejowana fabryka) odnosi się do przedsiębiorstwa, a nie do osoby przedsiębiorcy. Wolno więc i prawonabywcy firmy odznaczonej tytułu tego używać, dopóki firma nie uległa zmianie, a przedsiębiorstwo prowadzone jest nadal w rozmiarach przynajmniej dotychczasowych.

Nakoniec zajmowano się sprawą przypadającego na najbliższy okres (1904—1905) podwyższenia kontyngentów powszechnego podatku zarobkowego. Wiadomo, że w myśl ustawy o podatkach bezpośrednich, suma kontyngentowa podatku zarobkowego ma być co dwa lata o 2-4 proc. podwyższana. Podwyższenie to uczują przede wszystkim sfery przemysłowe i handlowe. Już w innych krajach przedlitawskich rozpoczęła się przeto agitacja, zmierzająca ku temu, aby skłonić rząd do zawieszenia tego podwyższenia na okres najbliższy, a to ze względu na depresję, w jakiej przemysł i handel w całym państwie jest dziś pogrążony. U nas, gdzie przemysł dopiero z trudem jako tako podnosi i rzuwając się zaczyna, tem większa jest racya przyłączenia się do akcji powyższej. Zgodnie przeto z wnioskiem, przedstawionym przez prezydenta. Izba uchwaliła wystosować zarówno do Rządu jak i do Koła polskiego w Wiedniu memoriały z żądaniem, aby odstąpienie od przypadającego na okres najbliższy podwyższenia kontyngentu podatku zarobkowego.

Na tem zakończono obrady.

Z praktyki sądowej.*)

Prawo głosowania samo dla siebie odłączone od akcji nie może być przedmiotem obiegu, a umowa o odstąpienie prawa głosowania przysługującego akcjonariuszowi bez równoczesnego przeniesienia prawa własności odnośnych akcji jest nie ważną.

O. N. T. z dnia 23. grudnia 1903 Nr. 11239.

W styczniu 1901 akcjonaryusz A. zawarł z osobą B. umowę, wedle której A. jako posiadacz 162 akcji Towarzystwa akcyjnego H. opiewających na okaziciela odstąpił B. prawo głosowania, przysługujące mu na zasadzie swych akcji na lat sześć, oddając B. dyspozycję nad tymi akcjami. W zamian zaś B. zobowiązał się akcjonaryuszowi A. przez sześć lat, począwszy od 1. stycznia 1901 procent od tych akcji a właściwie od ich nominalnej wartości w kwocie 81.000 K. po $7\frac{1}{2}\%$ rocznie w półrocznych ratach z góry opłacać. Dywidendę z tych akcji przypadającą posiadaczowi miał pobierać B. — Przez dwa lata B. dopełniał swych obowiązków z powyższej umowy. Dopiero w roku 1903 odmówił B. zapłaty zapadłej w dniu 1. stycznia 1903 raty procentowej w kwocie K. 3037-50 — wobec czego zapował A. osobą B. przed Sąd krajowy, jako handlowy w Krakowie o zapłacenie tej kwoty z 6% odsetkami zwołki od dnia 1. stycznia 1903. Pozwany zarzucił nieważność umowy jako niemoralnej, niedozwolonej i nieważnej. Niemoralnej dlatego, ponieważ celem umowy było zakupienie u A. głosów dla majoryzowania akcjonaryuszów a więc w celach samolubnych. Niedozwolonej względnie zabronionej dla tego, ponieważ wedle tej umowy wbrew przepisom statutów od nośnego towarzystwa akcyjnego oraz wbrew przepisom art. 224. ust. h. i §. 12 pat. c.s. z 26/11 1852 Nr. 253 Dzpp. miało prawo głosowania przysługujące osobie B., nie będącej ani akcjonaryuszem, ani pełnomocnikiem akcjonaryusza. Nieważnej wreszcie dlatego, że za usługi świadczone przez powoda pozwanemu nie mają ani połowy wartości świadczenia wzajemnego przez pozwanego świadczący się mającego. Na zarzut powoda, iż pozwany wykonywał i poza jego akcjami prawo głosowania na zgromadzeniach towarzystwa H., jako posiadacz dalszych 4500 akcji tego towarzystwa — twierdził pozwany, że jako pełnomocnik likwidatorów Towarzystwa Z., objął do

zrealizowania akcje Towarzystwa H. i w tym charakterze pomieniome prawo głosowania z tych akcji wykonywał.

Sąd I. Instancyi wyrokiem z dnia 1. kwietnia 1904 Cg II. 7/3 zasądził pozwanego na zapłacenie zaskarżonej kwoty z 5% od dnia skargi i kosztami sporu, oddalając powoda jedynie z żądaniem 6% odsetek od dnia 1. stycznia 1903 a to z następujących powodów.

Pozwany przyznał, że jest posiadaczem 4500 akcji towarzystwa H. Jako posiadacz tych akcji, opiewających na okaziciela był uprawnionym do głosowania na zgromadzeniach dla powzięcia uchwał zastrzeżonych statutem. Dla powoda zaś było obojętnem i nie miał on interesu prawnego badania, z jakiego tytułu pozwany przyszedł w posiadanie tych akcji. Ponieważ zaś pozwany trudnił się czynnościami handlowymi zawodowo, w myśl art. 274 n. h. przyjąć należy, że nabył wspomniane wyż akcje w interesie handlowym, niemniej, że dla swoich celów handlowych starał się o objęcie w swoje dzierżenie dalszych 162 akcji od powoda. Kontrakt jaki w sprawie tych akcji zawarł pozwany z powodem jest częścią kontraktu losowym, częścią zaś jest cessa z praw powodowi z tytułu posiadania akcji przysługujących. Jako cessa praw kontrakt ten nie może być uważany ani za niemoralny, ani za zabroniony lub niedozwolony. Odstąpienie bowiem akcji dla głosowania na walnem zgromadzeniu nie mieści w sobie nic takiego, co byłoby niemoralnem, niedozwolonym lub zabronionem, bo wedle statutu Towarzystwa akcjonaryusze mogą na walnem zgromadzeniu powziąć tylko uchwały dotyczące się celów towarzystwa, cele te zaś są w statucie wyliczone a nie są ani niemoralne ani zabronione. Gdy zaś żadna ustawa nie zabrania nabywania akcji i nie określa czasu posiadania takowych, aby na podstawie ich posiadania można wykonywać prawo głosowania — obojętną jest rzeczą, czy przez oddanie przez powoda 162 akcji do dyspozycji pozwanemu B. tenże nabył je do czasowej lub trwałej dyspozycji, tudzież czy na podstawie prawa dysponowania tymi akcjami wykonywał prawo głosowania, jakoteż czy przez wykonywanie tego prawa cel towarzystwa został osiągnięty i czyli wszyscy akcjonaryusze korzyść osiągnęli lub nie. Twierdzenie, że nabycie prawa głosowania połączone z dyspozycją akcjami a więc z posiadaniem tychże, jest majoryzowaniem innych akcjonaryuszy, nie ma żadnego znaczenia, jak skoro każdemu wolno nabywać dowolną ilość akcji a oczywiście, że posiadacz akcji nie będzie działał dla widocznej swej niekorzyści, lecz będzie wedle swego przeświadczenia działał, aby akcje największą korzyść przyniosły a temsamem osiągną korzyść także akcjonaryusze nie wielką ilość takowych posiadający, wszyscy bowiem są spółnikami in-treusu spółki akcyjnej tworzącego. Jeżeli zresztą przez objęcie akcji powoda pozwany bank nie miał prawa głosowania na walnem zgromadzeniu a pomimo tego prawo to wykonywał, to kwestya ta nie należy do niniejszego sporu, lecz mogłaby być podniesioną przez towarzystwo H., które jednak w sporze tym udziału nie bierze, jeżeli zaś pozwany i tego prawa nie wykonywał, to temsamem nikogo nie majoryzował a więc wedle jego własnego zapatrywania niemoralności nie było. O ile więc kontrakt zawarty między stronami jest cessa z praw akcjonaryuszowi przysługujących kontrakt ten nie jest ani niemoralnym, ani zabronionym lub niedozwolonym a przepisy art. 224 n. h. i §. 12 ces. pat. z 26/11 1852 Nr. 25 Dzpp. bynajmniej nie uzasadniają odnośnego twierdzenia pozwanego.

Przypuściwszy jednak, że cessa taka byłaby bezskuteczna lub niedozwolona, to i tak pozwany nie mógłby się uchylić od obowiązku zapłaty zaskarżonej kwoty, gdyż w myśl przepisu § 876 u. c. umowa jest ważną, nado dlatego, gdyż oprócz cessay zawarł pozwany z powodem kontrakt odpłatny, według którego powód odstąpił pozwanemu kupony dywidendowe wedle statutu towarzystwa H. do akcji dołączone, gdy zaś wartość tych kuponów zależy

*Zwracamy uwagę wszystkich prawników na ten wyjątkowy i nadzwyczaj interesujący fakt. Niemniej polecamy do rozważenia tej sprawy Dyrekcji i Instytucji finansowych. (Przyp. Red.)

od wysokości dywidendy, której wysokość zależna jest od wysokości zysku z przedsiębiorstwa — przeto kontrakt ten jest kontraktem losowym (§. 1276 n. c.) i nie zachodzi żadna uzasadniona przyczyna, aby pozwany od dopełnienia takowego miał być zwolniony, owszem pozwany w myśl §. 902 n. c. winien umowy dopełnić. Pozwany zresztą p. przez dwa lata dopełniał swego zobowiązania i płacił powodowi półrocznie po 3047 K. 50 h., uważał więc umowę za ważną i jednostronnie teraz umowy zrywać nie może, tudzież w myśl art. 209 u. h. i §. 1268 n. c. nie może się zastania pokrzywdzeniem ponad połowę wartości. Żądanie jednak powoda 6% odsetek od dnia zapadłości nie jest uzasadnione — ponieważ płacenie procentów od dnia zapadłości nie było umówione ani wysokości odsetek zwłoki nie była ustanowiona. Należy się zatem powodowi procent ustawowy t. j. 5% od dnia wniesienia skargi.

Na odwołanie pozwanego Sąd krajowy wyższy w Krakowie, jako apelacyjny zatwierdził wyrok sądu I. w całej osnowie, zasądzając pozwanego na ponoszenie kosztów postępowania apelacyjnego a to podzielając w zupełności zapatrywanie prawne sądu I, z motywów przez sąd ten przytoczonych.

Natomiast Trybunał Najwyższy we Wiedniu jako III. Instancya wyrokiem z dnia 23. grudnia 1903 Nr. 11239 zmienił zgodne wyroki sądów niższych, oddalił powoda z żądaniem skargi, zasądzając go na zwrot pozwanemu kosztów wszystkich trzech instancyi a to z następujących nader interesujących motywów.

Umowa w skardze powołana jest co do swej istoty odstąpieniem pozwanemu za wynagrodzeniem prawa głosowania, połączonego z 162 akcjami powoda, a więc odpłatnem wynagrodzeniem w rzeczonym celu. Jakkolwiek tedy w naszej ustawie handlowej nie można znaleźć takiego postanowienia, któreby tego rodzaju transakcyje uważało za nieważne, albo też któreby jak ustawa francuska, belgijska a w szczególności także obowiązująca od 1. stycznia 1900 nowa ustawa handlowa niemiecka w zawartem w §. 318 (co d) istoty równobrzmiącym z art. 249 lit. F, ust. handl. z r. 1884) postanowieniu, nawet umowy podobne zagrażało karami — to przecież nieważność tego rodzaju umów okazuje się z przepisów art. 216 i 224 ust. handl. i §. 878 uc. tudzież z ogólnych zasad prawa.

Trzynajczą się przedewszystkiem brzmienia odnośnej umowy, to zawiera ona odpłatną cesyję — kupno prawa głosowania p. łączonego z akcyą, bez równoczesnego przeniesienia albo cesyji samych akcyj, przeciwnie wedle ustępu 1. umowy pozostają one nadal wyłączną własnością powoda jako cedenta — podczas gdy za walutę cesyji uważać należy umówione w ustępie 3-m umowy 7½% od etki od podanej w akcyach nominalnej wartości, po potrąceniu dywidend, a nadto według ust. 5. także jeszcze obowiązek oddania powodowi przy wyborze do Rady nadzorczej wszystkich głosów przysługujących pozwanemu.

Gdy według art. 224 ust. h. prawo głosowania połączone jest nierozdzielnie z akcyą — przeto odłączone od akcyi prawo głosowania, samo dla siebie nie może być przedmiotem obciążenia, i już z tego powodu jest niniejsza umowa po myśli §. 878 p. c. nie ważną.

Leż jest ona nią także dlatego, ponieważ wedle art. 216 i 224 ust. handl. tudzież wedle odnośnych postanowień towarzystwa akcyjnego H. do wykonywania prawa głosowania uprawnionymi są jedynie rzeczywisti akcyonaryusze znajdujący się w posiadaniu akcyi, uzasadniających prawo głosowania, albo też ich pełnomocnicy, nie zaś takie osoby, które, jak in concreto, należące trzem osobom akcyje wyszukują jedynie dla obejścia statutowych i ustawowych postanowień i nie będąc faktycznie akcyonaryuszami a więc nie mając żadnego udziału w majątku spółki, wedle własnego uznania, możliwie także

wbrew woli i interesowi akcyonaryusza, którego akcyje uzasadniają własność jego prawa głosowania, z niego korzystają. Bezprawność takiego postępowania jest oczywista — co zaś sprzeciwia się ustawie, nie może być dozwolone a więc także ważnem (§. 878 u. c.).

Nie zmienia stanu prawnego okoliczność, iż wedle umowy akcyje powoda oddaniem zostały do dyspozycyji pozwanego, celem wykonywania kupionego prawa głosowania — ponieważ pozwany nie wszedł przez to w prawne posiadanie tych akcyi a raczej przez to nie stał się akcyonaryuszem towarzystwa.

Nie można w końcu pomyśleć coś bardziej sprzecznego z ogólnymi zasadami prawa, jak gdy na walnych zgromadzeniach, tym najgłówniejszym organie administracyjnym towarzystw akcyjnych zabierają słowo decydujące takie osoby, które w przedsiębiorstwie samem żadnego nie mają udziału.

Notatki.

Centralny Bank czeskich Kas Oszczędności. Na dniu 8 bm. odbyło się posiedzenie Rady zawiadowczej Centralnego Banku, na którym sprawdzono bilans za zeszyt czasokres czynności Banku od 1 sierpnia 1903 31 grudnia 1903; z bilansu tego przytaczamy:

St a n c z y n n y: Rek. Kasy Kor. 140.501-07, weksli i dewiz 5.180.224-41, papierów wartościowych 3.851.377-70 korespondentów 2.508.783-90, pożyczek komunalnych 152.000—, ruchomości 16.012-15, wydatków założenia 27.996— bilansu przechodniego 48.461-91. Razem Kor. 11.925.360-14.

St a n b i e r n y: Rek. kapitału akcyjnego K. 2.000.000—, wkładki na książeczki oraz asygnaty kasowe 993.541-71 korespondentów 8.677.409-03, bilansu przechodniego 220.434-42, zysku i strat 33.974-98. Razem Kor. 11.925.360-14.

R a c h u n e k z y s k u i s t r a t wykazuje:

Z y s k i: Z rachunku odsetek Kor. 51.119-58, z rachunku różnych przychodów bankowych Kor. 24.473-09. Razem Kor. 75.592-67.

S t r a t y: Rek kosztów administracyi i podatków Kor. 35.881-64, odsetek od wkładek na książeczki 5.736-05, czystego zysku bilansowego 33.974-98. Razem Kor. 75.592-67.

Rada zawiadowcza postanowiła przedstawić mającemu się odbyć Walnemu zgromadzeniu akcyonaryuszom następujący wniosek w kwestyji rozdziału czystego zysku: Po pokryciu wydatków administracyjnych, oprocentowanie kapitału akcyjnego po dzień rozpoczęcia czynności Banku, remuneracyi urzędnikom i odpisach kosztów założenia pozostaje z tytułu czystego zysku według §. 60 statutu . . . Kbr. 33.974-98.

Z tego się przeznacza: 1) na fundusz zabezpieczenia listów zastawnych i obligacyi bankowych kor. 1.698-75, 2) na fundusz rezerwowy 1.698-75, 3) na 3% dywidendy od Kor. 2.000.000 akcyjn. kap. od dnia 1/10 do 31/12 1903 Kor. 25.000, 4) na fundusz dla różnic kursu według §. 95 art. f) ustawy z dnia 25 paźd. 1896 Dzienn. u. p. 220 Kor. 4.000. Razem Kor. 32.397-50. Resztującą kwotę Kor. 1.577-48 przenosi się na rok 1904.

Po uchwaleniu powyższego wniosku wypłacać się będzie na kupon akcyi Banku l. 1 od dnia 7 marca 1904 w kasie Banku Kor. 5.

Objaśnienia w bilansie zamieszczone podnoszą, że Bank posiada li-tylko papiery z bezpieczeństwem pupilarn-m. Eskontowane weksle pochodzą jedynie z materiału instytucyji finansowych i Banków akcyj-

nych, Kas zaliczkowych i Kas Oszczędności. Przy wkładkach ulokowanych w centralnym Banku z największej części obowiązuje termin wypowiedzi aż 180 dniowy

Całkowity obrót rachunkowy wynosił Kor. 237,921,515.36 z czego przychodzi na rachunek kasowy Kor. 25,365,264.51, na rachunek korespondentów 165,159,419.55, na rachunek weksli 28,240,265.49, na rachunek papierów wart. 12,626,734.29, na rachunek różnych koron 6,529,831.52.

Walne zgromadzenie akcyonaryuszy odbędzie się dnia 6 marca 1904 o g. 11 przedpoł. w lokalach »Domacności« Praga II ul. Lazarska, a ponieważ a kcyje opiewają na nazwisko właściciela, przeto zostaną zaproszenia na Walne zgromadzenie pp akcyonaryuszom wprost przesłane.

Ze Związku galie Kas Oszczędności.

Sprawozdanie

Wydziału Związku galicyjskich kas oszczędności z czynności za czas od 1. lipca 1902. do 31. gr. - dnia 1903.

Związek galicyjskich kas oszczędności rozpoczął swe czynności z dniem 1. lipca 1902 W pierwszych początkach zgłosiło swe przystąpienie 25 kas, później przystąpiło jeszcze 5 kas, tak, że obecnie do Związku należy 30 kas, na 45 w Galicyi istniejących.

Nie przystąpiły dotąd do Związku:

1. Biała, miejska K. O.
2. Brody, pow. K. O.
3. Gródek, pow. K. O.
4. Jasioł, miejska K. O.
5. Kolbuszowa, pow. K. O.
6. Krosno, miejska K. O.
7. Mielec, pow. K. O.
8. Nowy, Targ pow. K. O.
9. Przemyśl, miejska K. O.
10. Ropczyce, pow. K. O.
11. Rzeszów, miejska K. O. (od 1. stycznia 1904 przystąpiła).
12. Sambor, pow. K. O.
13. Stanisławów, miejska K. O.
14. Tarnów, miejska K. O.
15. Żywiec, miejska K. O.

Jest jednakże nadzieja, że niedługo wszystkie kasy przystąpią zarówno mniejsze jak i większe, przyszedłszy do świadomości i przekonania, że wspólne cele tylko wspólnymi siłami można oszczędzać i że tych wspólnych celów mają kasę oszczędzać wiele i ważnych.

Od czasu założenia Związku Wydział Galicyjskich kas oszczędności odbył 5 posiedzeń, a mianowicie 1. dnia 25. maja 1902, zaraz po Walnem Zgromadzeniu delegatów i na tem posiedzeniu ukonstytuował się wybierając:

- Prezesa Dra Jana Kantego Steczkowskiego.
- Zastępcą Dra Walentego Staniszkowskiego.
- Sekretarzem Adolfa Ossolińskiego.
- Skarbnikiem Józefa Ingnera.

- II. posiedz. odbyło się d. 4 i 5 paźdz. 1902
- III. » » » 14 i 15 marca 1903
- IV. » » » 17 i 18 paźdz. 1903
- V. » » » 12 i 13 grudnia 1903

Lustracye

- przeprowadził Związek w następujących kasach
- 1. Dolina pow. kasa oszczęd.
- 2. Sniatyn » » »
- 3. Buczacz » » »

- 4. Sokal miejska kasa oszczęd.
- 5. Bochnia pow. » »
- 6. Sniatyn miejsk. » »
- 7. Kołomyja » » »
- 8. Kałusz pow. » »
- 9. Brzeżany » » »
- 10. Horodenka » » »
- 11. Zaleszczyki » » »
- 12. Bohorodczany » » »
- 13. Bochnia miejsk. » »
- 14. Jar. sław » » »
- 15. Myślenice pow. » »
- 16. Podgórze miejsk. » »
- 17. Trembowla pow. » »
- 18. Drohobycz miejsk. » »

Pierwszą czynnością Wydziału było w pierwszym rzędzie zapoznanie się z instytucjami do Związku należącymi. Do tego celu prowadziliśmy nas lustracye, których w czasie od października 1902 do końca grudnia 1903 przeprowadziliśmy osiemnaście, nie wliczając w to, że do kilku kas wysłałymi naszego lustratora, bądź to celem sprawdzenia rachunków, bądź zaprowadzenia ksiąg i pouczeń w sprawach manipulacyjnych. Te ostatnie czynności spełniane na żądanie kas, odbywały się na ich kosztach.

Srodki, jakimi Związek w pierwszym roku a względnie półtora roku rozporządzał, były za m. in., byśmy mogli utworzyć posadę stałego lustratora i dlatego korzystaliśmy z gotowości galicyjskiej kasy oszczędności, która bezinteresownie, w zrozumieniu wysokiego znaczenia, jakie dla rozwoju kas mają lustracye, — urlopowała bardzo często jednego ze starszych urzędników, p. Zygmunta Szulakiewicza, i ten z ramienia Związku przeprowadził czternaście lustracji. Dwie lustracye przeprowadził naczelnik kancelaryi kołomyjskiej kasy oszczędności p. Balcicki, jedną dyrektor powiatowej kasy oszczędności w Wadowicach p. Gołab, a jedną naczelnik kancelaryi tarnowskiej kasy oszczędności p. Kusz.

Lustracye z ramienia Związku przeprowadzane, były bardzo ściśle i dokładne. Wedle wskazówek przez Wydział p. lustratorów udzielonych, miał on obowiązek zbadać najdokładniej wszystkie działy administracji funduszów kasy oszczędności, stosunek poszczególnych statutem dozwolonych lokacji, przejrzeć się manipulacyi wewnętrznej, zbadać o ile to możliwe bezpieczeństwo tak zewnętrzne jak i wewnętrzne pieniędzy wkładkowych, kasie do fruktyfikacyi powierzonych. Szczególniejszą uwagę zwracał lustrator Związku na kontrolę i na sposób jej wykonywany, tak przez organa do bezpośredniego zarządu należące, jako też przez organa nadzorcze. O ile to było możliwem, poświęcał też lustrator uwagę stosunkom ekonomicznym i lokalnym wartości z em. budynków, by na podstawie w ten sposób zebranych informacji, mógł ocenić pewność udzielonych przez kasę pożyczek

Po zatem wszystkim czynności lustratora miała także charakter informacyjny. Mniejsze usterki, wady i błędy wytykane były na miejscu i natychmiast usuwane.

Na podstawie sprawozdań przed lustratora Wydziałowi przedkładanych, każda lustracya była przedmiotem nader obszernych dyskusyi w łonie Wydziału. Mając na razie materyał zebrany w 18 lustracyach, Wydział przyszedł do przekonania, że galicyjskie kasy oszczędności nie rozwijają się tak, jakby rozwijać się powinny.

Przyczyn tego jest wiele. — Przedewszystkiem zauważyć należy, że należytemu rozwojowi kas oszczędności stoi na przeszkodzie statut wzorowy,

a zwłaszcza zbytnie ograniczenie działań, w których pieniądze wkładkowe mogą być lokowane, a powtórne za ciężką organizacją zarządów i to tak powiatowych jak i gminnych kas oszczędności.

Co do statutu Wydziału z inicjatywy Dyrektora wadowickiej kasy oszczędności p. Michała Gołąba, pracuje nad ułożeniem nowego statutu wzorowego. W tym celu przestaliśmy w swoim czasie do wszystkich kas oszczędności w Galicji projekt tego statutu, do związków zaś z prośbą o przesłanie uwag, opinii i wniosków

Niestety, zaledwie kilka kas oszczędności wezwaniu naszemu zadość uczyniło. Oczekujemy dalszych nważ, by subkomitet z łona Wydziału wybrany, mógł przystąpić do zredagowania wzorowego statutu i we właściwej drodze uzyskać jego zatwierdzenie, poczem rzeczą będzie poszczególnych kas do swoich statutów wprowadzić zmiany i rozszerzenia, wskazane nowym statutem.

Przystępując do szczegółów, zauważa Wydział że jedną z dalszych przyczyn niedostatecznego rozwoju kasy oszczędności, jest stosunkowo za wysoka stopa procentowa, płacona od wkładek Procent 5 od sta a nawet $4\frac{1}{2}$ od sta płacony od wkładek, jest stanowczo w obec dzisiejszych stosunków pieniężnych za wysoki. Instytucja, płacąc taki procent od wkładek, zmuszoną jest pobierać 1—3% więcej od pożyczek udzielanych, a więc musi pobierać $5\frac{1}{2}$ —S, a nie rzadko i $8\frac{1}{2}$ od pożyczek. W obec tego nie zawsze można liczyć na dobroć klientów, na tak wysoki procent pożyczającej. Pomimo tak wysokiego procentu, niektóre kasy pobierają jeszcze dodatki administracyjne, skutkiem czego kredyt w naszych, zwłaszcza mniejszych kasach bardzo drożeje, a w konsekwencji dobry klient i dobry materyał ucieka tam, gdzie uzyska kredyt na tańszy procent.

Gdzie tego rodzaju stosunki zachodzą, tam je wytykalimy i zalecalimy dążenie do zmiany.

Stosunek procentowy lokacji kapitału na poszczególne regulatywnie i statutem dozwolone lokacje, pozostawia również w ele do życzenia. I tak niektóre kasy niemal cały kapitał wkładkowy (bo do 80%) lokują w pożyczkach hipotecznych, pozostawiając na inne działy zaledwie drobną część, — inne zaś zbyt wielką część kapitału angażują w wekslach, spychając pożyczki hipoteczne, komunalne i inne na plan dalszy.

Przy pożyczkach hipotecznych zrobił Wydział spostrzeżenie, że udzielane one bywają na zbyt krótki okres czasu. Zważywszy, że procent od tych pożyczek jest przeważnie wyższy, niż 5%, amortyzacja musi być za wysoką, skutkiem czego dłużnik nie jest czasem w stanie regularnie umarzać pożyczkę, a to głównie dlatego, że raty są za wysokie

Dlatego zaległości w pożyczkach hipotecznych są niekiedy bardzo znaczne. Spotykaliśmy wypadki, że pożyczki zalegały z 8, 10 a nawet z 15 i 20 ratami. — konsekwencją tego są skargi egzekucyjne, koszta ogromne tak, że w niejednym wypadku, zaległe raty procenta zwłoki i koszta prawne, wyższe są niż pierwotnie udzielona pożyczka.

Kredyt wekslowy w kasach oszczędności w najrozmaitszych formach bywa uprawiany. Właściwy, statutem dozwolony skup weksli mają zaledwie niektóre kasy. — przeważna część udziela pożyczek wekslowych. I tu jednak panują stosunki, wymagające koniecznej poprawy. Kredyt wekslowy w kasach oszczędności jest za drogi, a to już nietylko dla wysokości samej stopy procentowej ile dla tego, że przeważnie w powiatowych zwłaszcza kasach, gdzie

z kredytu tego korzystają włościanie, po największej części nie umiejący pisać pociąga za sobą koszta legalizacji oświadczenia wekslowego, dużą stratę czasu i potrzebę odnowienia weksłu co trzy miesiące. Doliczywszy do tego wszystkiego dodatki administracyjne, pokaże się, że procent od wypożyczonej sumy przewyższa 10 a nawet 12% tembardziej, że są to zazwyczaj drobne sumy wypożyczane. Po za tem spostrzeżł Wydział w niektórych kasach rozmaite praktyki, nie mając uzasadnienia ani w statutach, ani w ustawach.

Dziwna rzecz, że pomimo, iż statut wzorowy zezwala na eskontowanie weksli sześciomiesięcznych, bardzo mało kas korzysta z tego przepisu dopuszczając w statutach swoich weksle najwyżej trzy lub czteromiesięczne. Właśnie przy kredycie wekslowym włościańskim weksle sześciomiesięczne powinny znaleźć jak najszerze zastosowanie choćby tylko dlatego, że wymagają zmiany blankietów, kosztów materyalnych i straty czasu rz. z na 6 miesięcy, zamiast co 3 lub co 4 miesiące. Następnie, ponieważ kredyt ten oparty jest przeważnie na zdolności kredytowej dłużnika, która znajduje swój wyraz w wartości gruntu przezeń posiadanego, przeto też i wykluczoną jest obawa tak gwałtownych zmian stosunków majątkowych dłużnika, by mógł się on stać w przeciagu 6 miesięcy niewypłacalnym. W dodatku i o tem można nadmienić, że włościanie w pewnych terminach potrzebują pieniędzy do celów gospodarczych i zazwyczaj dopiero po 6 miesiącach są w możności dług spłacić w całości lub znacniejszej części. Ze sprawozdań lustratora, Wydział nabrał przekonania, że włościanie jest bardzo dobrym i punktualnym płatnikiem. W jednej z kas oszczędności, — która nawiasem powiadziawszy — zanadto forsuje dział wekslowy i to właśnie w kierunku weksli włościańskich, — na 994 sztuk na łączną kwotę K 134.497, był w ciągu sześcioletniego istnienia kasy tylko dwa weksle za-skarżone.

Na podstawie wyników lustracyjnych Wydział zrobił spostrzeżenie, że w wielu kasach weksle traktuje się familiarnie. Niektóre kasy przyjmują weksle nie wypełnione często nienależycie, lub nawet wprost wadliwie wystawione. Weksli w terminie nie wykupionych, często się nie protestuje i przyjmuje się prolongaty bez odnowienia weksłu; spłaty na rachunek wekslu już płatnego, uskutecznia się nawet ołówkiem na samych wekslach i latami całymi trzyma się takie weksle w portfelu. Wadliwości te i nieprawidłowości, mogące kasy o bardzo znaczne straty i nieprzyjemności przyprowadzić, zawsze energicznie wytykalimy, domagając się ich usunięcia.

Najślabszy ruch jest w pożyczkach komunalnych i w pożyczkach na zastaw papierów wartościowych.

Przyczynę pierwszego upatrwać należy w tem, że kasy oszczędności w tym kierunku nie mogą wytrzymać konkurencji z Bankiem krajowym, który udziela te pożyczki gminom na tańszy procent, niżby to mogły uczynić kasy oszczędności. Lecz i w pożyczkach gminnych udzielonych przez niektóre kasy oszczędności, spotykała lustracja bardzo znaczne zaległości, co jest tem dziwniejsze, że zaległości takie dałyby się bardzo łatwo usunąć przez odniesienie się kasy oszczędności do odpowiedniego Wydziału powiatowego, jako władzy nadzorczej gmin.

Przyczynę małego ruchu w zastawach na papiery wartościowe szukać należy w tem, że ustawa, a względnie statutem zbyt ograniczony jest wybór papierów, na które kasom wolno dawać pożyczki, (a zwłaszcza, że nie wolno udzielać pożyczek na losy, a te właśnie możeby się najlepiej dla dłużników

nadawają do zastawu) — a powtórę uciążliwości stemplowe, a wreszcie może i po części brak papierów wartościowych wśród klas uboższych.

Zbyt mało wagi przywiązują niektóre kasy do konieczności zasilania funduszów obrotowych, pewnym zapasem papierów wartościowych, a przeciwie jest to sprawa wielkiej doniosłości.

Przedewszystkiem, wychodząc ze stanowiska kas oszczędności, zaznaczyć należy, że pewien znaczniejszy zapas papierów wartościowych we funduszu obrotowym, chroni kasę od przykrych niespodzianek, czy to w razie poptochu, czy w razie gwałtowniejszej tendencji do wycofywania wkładek. Gotówka ulokowana w papierach wartościowych, o prawdę daje niższy procent, niż ulokowana w wyżej znacznie oprocentowanych pożyczkach, ale za to chroni kasę od potrzeby trzymania w pogotowiu znaczniejszych zapasów gotówki na wypłaty wkładek. W danym razie można efekta spieniężyć lub zalombardować i zaspokoić żądania wkładających bez potrzeby uciekania się do droższego znacznie kredytu czy to w reeskoncie weksli. czy przez cesję, lub wypowiadanie hipotek. Jest to tem konieczniejsze, że nie zawsze i nie wszystkie kasy posiadają taki materiał wekslowy, któryby się nadawał do reeskontu, a powtórę jak już wyżej nadmieniono, regularny przytytu gotówki z weksli znajdujących się w mniejszych prowincjonalnych kasach jest bardzo problematyczny i nie zawsze bardzo pewny.

Pożyczki hipoteczne płatne są przeważnie w półrocznych ratach. Na przytytu gotówki z tego działu na pewne i ściśle oznaczone dni, nie zawsze można z zupełną pewnością liczyć, — i kilkunastwa zwłoka przy najregularniejszej spłacie rat nie jest wykluczone.

W obec tego zapas papierów. — odpowiedzi do ruchu wkładek — jest niezbędny, by się uchronić od przykrych niespodzianek i zapewnić sobie szybką, pewną a niekosztowną pomoc w razie potrzeby.

Prawda, że kasy płacące od wkładek $4\frac{1}{2}$ — 5%, niechętnie lokują część funduszu obrotowego w papierach, gdyż te przynoszą przeważnie 4% od nominala, a rentowność ich nie wychodzi, po uwzględnieniu kursu poza granicę między 4 05 a 4-2% — lecz ta okoliczność może chyba tylko przemawiać za koniecznością obniżenia procentu od wkładek tam, gdzie ten procent jest za wysoki.

Co do wewnętrznej manipulacji, Wydział na podstawie spostrzeżeń pp. lustratorów, przyszedł do przekonania, że na tem polu jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Przedewszystkiem bijącym w oczy jest brak pewnej jednolitości i systemu tak w prowadzeniu ksiąg i zapisków, jak i w bilansowaniu. Przyczynę tego szukać należy w tej okoliczności, że galicyjskie kasy oszczędności w miarę powstania, co do wewnętrznej manipulacji wzorowały się albo na starszych i większych kasach oszczędności albo na istniejących już zakładach finansowych innego typu, albo wreszcie stwarzały u siebie domorostą manipulację, bądź na podstawie wskazówek przygodnie przyjętego buchaltera, bądź na podstawie rozmaitych podręczników buchalterji lub też „Geschäftsordnung“ wydanej dla kas oszczędności w innych prowincjach austriackich

Na tym punkcie w każdej prawie kasie inna manipulacja, inne prowadzenie ksiąg i inny sposób rachunkowości. — Po przeprowadzeniu lustracji wszystkich związkowych kas, będzie mógł Wydział przystąpić do opracowania podręcznika dla wzorowej i jednolitej manipulacji, którą będzie się starał zaprowadzić we wszystkich kasach oszczędności — do Związku należących.

W powodu konieczności zebrania nasamprzód kompletnego materiału uważał Wydział za wskazane wstrzymać się jeszcze do pewnego czasu z wykonaniem uchwały ostatniego Zgromadzenia delegatów co do rozpisania konkursu z nagrodą za najlepszy podręcznik manipulacyjny dla kas oszczędności. — Wydział uważał, że na razie rzecz jest przedwczesną, że nawet w razie pomyślnego rezultatu konkursu, tj. że nawet gdyby na konkurs nadesłano kilka prac, mogły Wydział przyjąć rzecz, która na pozór dobra, nie byłaby jednak najlepszą i bezwzględnie dobrą. Lepiej przeto przez lustrację wszystkich kas zbadać rzecz do gruntu, a potem dopiero na podstawie zebranego materiału i zrobionych doświadczeń i spostrzeżeń zakreslić ramy do ułożenia się mającego podręcznika dla kas oszczędności.

Kontrola, lubo jest jednym z najważniejszych działań czynności, choma niestety na wielu kasach. Przyczyna leży w braku sił fachowych i w szczupłości personalu urzędniczego. nakazanej względami na kosztła administracyjnie.

Obywatelskie organa nadzorcze, aczkolwiek ożywione najlepszymi chęciami, bardzo często nie mogą sprostać swemu zadaniu, jedynie dla braku koniecznych fachowych wiadomości. Są kasy, gdzie czynności, które zasadniczo i bezwarunkowo spełniać być powinny przez dwóch urzędników kontrolujących się wzajemnie, spełniane są przez jednego — co jest grubą nieprawidłowością i niewłaściwością. Jeden i ten sam urzędnik likwiduje i wypłaca. — albo likwiduje i prowadzi buchalterję. — Pomijając już złą wolę, — można bardzo łatwo popełnić pomyłkę, która na znaczne szkody może instytucję narazić. Rozdział czynności pomiędzy większą ilość urzędników jest rzeczą konieczną. Względem na znaczniejsze koszty administracji nie powinien pod żadnym warunkiem powstrzymywać kasę od takiego podziału czynności, któryby ułatwiał i umożliwiał jak najściślejszą i najdokładniejszą kontrolę wszelkich czynności kasowych.

Oszczędność na tym punkcie może się kiedyś w przyszłości bardzo przykro odbić na instytucji — Im ściślejsza kontrola, tem lepiej dla instytucji, bo zyska ona większe zaufanie, tem lepiej także dla urzędników, bo ustrzeże ich od pomyłek i pokus.

Personal urzędniczy w naszych kasach oszczędności lubo pracujący bardzo chętnie, często za bardzo skromnem nawet wynagrodzeniem, potrzebuje jednak jeszcze szkoleń, wydoskonaleniu i wykształcenia i to właśnie w kierunku specjalnym dla kas oszczędności.

Dlatego to Wydział Związku nosi się z myślą urzędzenia, może nawet w niedalekiej przyszłości kursu dla urzędników kas oszczędności. — Sprawa ta atoli będzie mogła być doprowadzoną do skutku równocześnie z ułożeniem podręcznika dla wzorowej manipulacji w kasach oszczędności.

Słabą stroną niemal w wszystkich kasach oszczędności jest ich stosunek do syndyków, to jest brak zazwyczaj moru, określających dokładnie wzajemne prawa i obowiązki. Brak ten powoduje niejednokrotnie nieostosunkowo wysokie koszty — często niespowodowane przez stronę, a często nieściągalne a więc zbyteczne.

W kilku kasach lustrowanych skonstatowano, że syndycy nie przedkładają Dyrekcjom peryodycznych sprawozdań o stanie spraw im poruczonych, tak, że w razie nieobecności syndyka nie można poznać wiadomości w jakim studium procesowym jakaś sprawa się znajduje.

Są to wadliwości, których jak najrychlejsze usunięcie leży w interesie kas oszczędności.

Powyższe względy skłoniły przeto Wydział do wzięcia pod rozwagę potrzeby wypracowania instrukcji określającej dokładnie prawa i obowiązki Syndyków

Podobnie ma się rzecz z towarzystwami ubezpieczeń w których dłużnicy kasy oszczędności obowiązani są ubezpieczać nieruchomości obciążone pożyczkami hipotecznymi. Sprawa ta wymaga uregulowania i o tyle, że umowa z danym Towarzystwem asekuracyjnym zawartą powinna sobie Kasa zapewnić nie tylko ciągłość kontraktu asekuracyjnego ale także pewien opust czy prowizję za przymus asekurowania w danym Zakładzie asekuracyjnym.

Wydział Związku opracował przeto projekt takiej umowy i udzielił go kasom, które go zażądały.

Ponieważ tegoroczne Walne Zgromadzenie delegatów wypadło w czasie, gdzie we wszystkich kas. oszczędności w toku są zamknięcia rachunków, przeto może nie od rzeczy będzie poświęcić parę słów o zewnętrznej i wewnętrznej treści tych sprawozdań i zamknięć rachunkowych. — Pomijając już okoliczność że formaty w jakich roczne zamknięcia rachunków bywają drukowane, są najrozmaitszej wielkości, nadmienić należy, że i układ tych sprawozdań jest bardzo różnorodny. Sprawozdanie roczne prócz cyfr bilansowych i rachunku strat i zysków, jakoteż wykazów, poleconych przez regulaty i statut wzorowy powinno coś więcej zawierać a mianowicie byłoby pożądanem, aby w sprawozdaniu takim była choćby kilkoma słowami skrócona historia zakładu w ubiegłym roku, i by znalazły się tam wyjaśnienia pewnych objawów, mających wpływ na ten lub na owy dział operacji kasy oszczędności. Nie od rzeczy byłoby, by dano choć nieobszerny pogląd na stosunki ekonomiczne danego powiatu — n. fakta, które odbiły się w obrocie kasy oszczędności, — jednym słowem, by dana była ilustracja do cyfr, zawartych w samem sprawozdaniu.

To nie jest rzecz małej wagi. — Same cyfry mogą często dać mylne pojęcie o gospodarce, gdy tymczasem należyte wyjaśnienie, niejedno wyludnacza, usprawiedliwia i we właściwym świetle przedstawia. Cyfra odsetek np. zaległych od pożyczek hipotecznych inaczej się przedstawi, jeśli ze sprawozdania się dowiemy, że przyczyną wzrostu tej cyfry były klęski elementarne, które powiat nawiedziły, — inaczej zaś będzie z nich sądzić o administracji, jeśli takiego objaśnienia nie będzie.

Po sprawozdaniu, zawierającym ważniejsze szczegóły dla historyj rozwoju instytucji powinien wejść:

- I. ruch kasy,
- II. Przegląd szczegółowy rachunków,
- III. Rachunek strat i zysków,
- IV. Rachunek bilansu,

a potem dopiero inne rachunki funduszu względnie funduszków rezerwowych, funduszu emerytalnego, wykazy itd., itd.

Ujednostojnienie w tym kierunku byłoby bardzo pożądanem i byłoby niezmiernem ułatwieniem w pracach statystycznych.

Dalej ile możności należałoby untkać w zamknięciach rachunkowych kont, do których zrozumienia trzeba czy to narzuty czy kombinowania lub specjalnej znajomości sposobu prowadzenia ksiąg danej kasy.

Interes kas oszczędności jest jasny, prosty, sposoby fruktyfikacji gotówki są oznaczone w statucie, więc wszystkie w bilansie oznaczone pozycje wypływać powinny ze statutu.

Podobnie rzecz ma się z rachunkiem zysków i strat. Tu jednak niepodobna pominąć milczeniem. że niewiadomo dla jakich powodów, niektóre kasy oszczędności ambicyonują w tym kierunku by wykazywać jak największe zyski. Rzecz to i niebezpieczna ze względu na podatki i niewłaściwa ze względu na wrazenie, jakie wywołują wysokie zyski, bo wówczas mimowoli nasuwa się myśl, że albo kasa za mało płaćta procentów od wkładek, — albo za wiele pobierała od pożyczek albo jedno i drugie. Nie chodzi przeto o ukrywanie zysków, lecz o to, by nie wykazywano jako zysk, co zyskiem nie było, — i nie jest — a może nim nawet nie być, (odsetki zaległe, zysk z różnicy kursu efektów itp.) a dalej, by nie ukrywano strat, które są już pewne jako straty, — lecz by je przez ten rachunek odpisano, a nie wstawiano do bilansu jako activum.

Zyska na tem i prawda, i przedstawiony w bilansie stan czynny będzie faktycznym majątkiem zakładu bez fikcyjnych lub wątpliwych aktywów. Nakoniec koniecznem jest podać w sprawozdaniu rocznem, jakie odsetki kasa od wkładek płaćta a jakie od toka pieniędzy pobierała.

Wydział Związku podaje dalej do wiadomości, że wszedł w porozumienie z Bankiem krajowym w tym kierunku, że Związek przysłać będzie Bankowi krajowemu sprawozdania z lustracji tych kas, które są równocześnie zastępstwami Banku krajowego a w zamian na to otrzymywać będzie sprawozdania z lustracji przeprowadzonych przez Bank krajowy w kasach do Związku należących.

Uczyniliśmy to dlatego, by uniknąć tej ewentualności, że mogłyby się odbywać dwie lustracje jedna po drugiej. — co ze względu na normalny tok czynności w lustrowanych kasach, mogłoby być uciążliwem.

Ze sprawozdaniami lustracyjnymi Wydział Związku postępuje w ten sposób, że po przedłożeniu sprawozdania przez p. lustratora i rezydium jeden egzemplarz tegoż posyła zlustrowanej kasie, drugi zaś jednemu z członków Wydziału do zreferowania zaopiniowania i ewentualnego postawienia odpowiednich wniosków.

Na podstawie referatu jednego ze swych członków. Wydział na najbliższem posiedzeniu przeprowadza szczegółową i obszerną dyskusję i powzięte uchwały komunikuje kasie, w której się odbywa lustracja na ręce Prezesa Wydziału tej kasy oraz c. k. Namiestnictwa.

Wydział Związku uważa, że komunikowanie c. k. Namiestnictwu sprawozdań Wydziału o dokonanych lustracjach będzie mogło w przyszłości oddać nie małe usługi samym kasom oszczędności, tembardziej że wykonywana przez Związek kontrola nad kasami oszczędności, nie naruszając w niczem kontroli rządowej, wskazanej §. 48. dotychczasowego wzorowego statutu, może ją sprowadzić na właściwe tory i stać się wielkiem ułatwieniem dla przydzielonych kasom oszczędności komisarzy rządowych, którzy nie będą zazwyczaj w tym kierunku fachowymi, niejednokrotnie znajdując się sami w trudnem położeniu lub stawiąją w niem kasę.

Na tem zatem porozumieniu i łączności zyskają obie strony.

Wreszcie z pełnym zadowoleniem Wydział może skonstatować, że nie tylko Związkowe kasy, ale także kasy po za Związkiem stojące, w licznych wypadkach udawały się do Związku z prośbą o poradę, wyjaśnienie lub pouczenie w sprawach administracyjnych podatkowych lub manipulacyjnych jak nie mniej o interwencyę u władz.

W każdym poszczególnym wypadku tak przydyum jak i biuro Związku z całą gotowością żądanych wyjaśnień adzielało.

Wydatnym rezultatem uwieńczoną została czynność Związku w sprawie ułatwiania obcego kapitału pomiędzy związkowymi kasami i pośredniczenia w korzystnej ich lokacyi.

Dość wspomnieć, że w ciągu półtora roku za pośrednictwem Związek co do lokacyi ogólnej kwoty

K. 490 000

pomiędzy 8 kasami.

Wydział Związku w tym wypadku znalazł się w tem szczęśliwem położeniu, że pośrednictwem jego we wszystkich zgłoszonych wypadkach nie pozostało bez rezultatu, a każde zgłoszenie czy to z chęcią przyjęcia lokacyi, czy też z chęcią umieszczenia gotówki ku zadowoleniu obu stron, wchodzących ze sobą w stosunki, załatwionem zostało.

Art. II. lit. e) statutu Związku między innymi wymienia także jako zadanie Związku:

„utworzenie funduszu zaopatrzenia funkcyjonaryszu kas oszczędności“.

Sprawa położenia materialnego kas oszczęd. urzędników jest dla rozwoju tych instytucyj rzeczą bardzo ważną i Wydział, chcąc także i w tym kierunku tj. polepszenia i zabezpieczenia bytu urzędników kas oszczędności rozpocząć akcyę, przystąpił do prac przygotowawczych, mających na celu zebranie ile możności jak najdokładniejszych danych, tak co do kwalifikacyi urzędników, jakoteż i co do ich poborów, stosunków awansu, zabezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy etc. W tym celu rozesłaliśmy do wszystkich kas odpowiednie kwestyonarysz, które mają być podstawą do dalszej w tym kierunku pracy i odpowiednich wniosków.

Lecz i tu ze smutkiem skonstatować należy, że — pomimo, że sprawa jest ważną i bardzo sympatyczną — od wielu kas nie otrzymaliśmy dotychczas wypełnionych kwestyonaryszu. — Niech ta uwaga będzie przypomnieniem i prośbą — do tych kas, które dotąd żądaniu Związku nie odpowiedziały.

W roku bieżącym Wydział Związku wyda i drukiem ogłosi zbiór wszystkich ustaw najważniejszych i rozporządzeń administracyjnych, orzeczeń trybunału administracyjnego i Najwyższego Sądu, odnoszących się do kas oszczędności.

Zbiór ten dokładnie opracowany, wzbogacony będzie reskryptami c. k. Namiestnictwa specjalnie dla Galicyjskich kas wydanymi — a to dzięki uprzejmości Wgo Rady Czerowskiego, który chętnie zezwolił na wgląd do aktów, przechowywanych w archiwum c. k. Namiestnictwa.

Wydział sądzi, że zbiór taki będzie miał praktyczną doniosłość dla wszystkich kas oszczędności w Galicyi — obejmować bowiem będzie całokształt przepisów odnoszących się specjalnie do kas oszczędności, i w niejednym wypadku przyczyni się do usunięcia wątpliwości i błędów, które tu i ówdzie mogą zachodzić.

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego

Regulamin zasadniczy Zarządu Towarzystwa pomocy przemysłowej

1. Zarząd. §. 1. Zrząd dzieli się na pięć sekcji w ten sposób, by każdy członek Zarządu na pięt uczestnikiem jednej sekcji. Sekcye mają prawo kooptowania osobistości odpowiednich z poza grona Zarządu.

Sekcye są następujące: 1) agitacyjna, 2) odczytowa, 3) sekcya dla przemysłu miejcowego, 4) sekcya dostawowa, 5) sekcya wystawowa

§. 2 A) Sekcya agitacyjna. Zadania sekcji agitacyjnej są następujące:

1. Zjednywać członków dla Towarzystwa pomocy przemysłowej i omyslać w tym celu akcye zbiorowe. (Zjednywanie nowych członków jest zresztą obowiązkiem każdego członka Towarzystwa a szczególnie każdego członka Zarządu).

2. Starać się o rozpowszechnienie między członkami Towarzystwa i poza ich gronem „Tymczasowego katalogu przemysłu krajowego“ wydanego przez Biuro reklamy wyrobów krajowych, oraz innych podobnych wydawnictw tego biura, które z czasem wejdą w miejsce Katalogu tymczasowego. Odpowiednią ilość katalogów należy zaraz zamówić w rzeczonem biurze.

3. Obejść sklepy miejscowe i na podstawie katalogu zainteresować u kupców w tym kierunku, by zaopatrzyli się w wyroby krajowe firm, w katalogu wymienionych, o ile one wchodzą w ich gałąź handlu. Po upływie stosownego czasu sekcya ponownie obejdzie sklepy i sprawdzi o ile interwencya poskutkowałą, ewentualnie zbada podawane przez kureców przeszkody i o rezultacie swych wiadomości wszytkich członków Towarzystwa przy tej sposobności piętnując postępowanie tych kureców, którzy bez uzasadnionych przyczyn wstrzymują się od trzymania wyrobów krajowych. Jeśli co do słuszności przesłód, podawanych przez kupców, zachodzi wątpliwość, należy odnieść się do Biura reklamy wyrobów krajowych we Lwowie. Akcya tą należy objąć także sklepyki Kołk rolniczych, torhowie i t. p.

4. Jeśli Biuro reklamy będzie prosiło o akcye szczególne na rzecz zbytu pewnego poszczególnego produktu krajowego, np. na rzecz węgla krajowego, węgla, papieru i t. d., rzeczą sekcji agitacyjnej będzie urządzić zebranie kupców, mogących trzymać dany art kul celem nakłonienia ich, by się wien zaopatrzywały niemiejni jak celem wystuchania ich zarzutów, które albo zbije się od razu, albo poda się do wiadomości Biura reklamy dla uzyskania potrzebnych informacji i wywołania stosownych zarządzeń.

Przy każdej takiej akcji szczególnej sekcya agitacyjna — prócz zebrania kupców — będzie obowiązana obejść i sklepy dwukrotnie w sposób określony w punkcie 3.

5. Ponieważ często się zdarza, że wyroby obce bywają w oszukiwany sposób oznaczane napisem „wyrób krajowy“ lub t. p., albo godkami i obrazkami patrioetycznymi (np. zapątki z napisem „Krajowe zapątki szwedzkie“, z wizerunkami królów polskich pochodzące z Barzdorfu, bibułki cygarelowe z g dłem »Sokół« itp.) — rzeczą sekcji agitacyjnej jest rozpowszechniać zapomocą okólników i we wszelki inny sposób między członkami Towarzystwa i u szerszej publiczności znajomość podobnych nadużyć, czerpaną z ogłoszeń Biura reklamy w pismach codziennych i innych, oraz z własnych spisrzzeń i z otrzymanych doniesień. Nazwiska kupców, którzy dopuszczają się podobnego przemyslnictwa należy piętno-

wać publicznie i polewać je — jak wogóle wszystkie nowe wypadki podobnych nadużyć — do wiadomości Biura reklamy.

Równocześnie należy rozpowszechniać między członkami Towarzystwa i u szerzej publiczności znajomości tych cech charakterystycznych, które znamionują prawdziwe krajowe wyroby, a więc w razie zaprowadzenia po wszechnej krajowej marki ochronnej na wyroby krajowe, także znajomość tej marki.

6. Jeśli do Towarzystwa zgłosi się agent handlowy z wyrobami krajowymi, polecony przez Biuro reklamy, a w szczególności agent Krajowego Związku przemysłowego, stow. zarej. z ogr. por jako krajowej Agencji handlowej będzie rzeczą sekcji agitacyjnej i przez osobistą interwencyję jej ucz stników dopomóc mu do zbierania zamówień u kupców miejscowych.

7. Do sekcji agitacyjnej należy wejść w styczność i porozumienie z głowami i innymi wpływowymi osobistościami takich odrębnych grup, jak duchowieństwo, nauczycielstwo, sfery urzędnicze, zbory wznaniowe, i t. d. celem pozyskania tych grup dla naszej idei, zjednania sobie w ich łonie jaknajwiększej ilości członków i wogóle wciągnięcia ich we wspólną pracę.

8. Należy wywrzeć wpływ na miejscowe instytucje finansowe w tym kierunku, by przy udzielaniu kredytu a) liczyły się z potrzebami i stosunkami przemysłu, b) *cacteris paribus* faworyzowały tych kupców, którzy okazują czynnie większą niż inni chęć popierania wyrobów krajowych.

§. 3. B) Sekcja odczytowa. Zadaniem sekcji tej jest urządzić a) peryodyczne zebrania członków dla celów propagandy opartej na uzyskanych w międzyczasie informacjach, b) podobne zebrania w innych stowarzyszeniach, po zwołaniach, korporacjach, związkach zawodowych, zebraniach młodzieży, zebraniach sług i t. p., c) wreszcie zebrania ogólnejze dla wyłazszania, referatów i odczytów o stanie produkcji przemysłowej kraju bądź w ogólności, bądź w poszczególnych jej gałęziach, niemniej jak o innych aktualnych kwe tnych z dziedziny krajowego życia przemysłowego.

1) Należy jaknajrychlej urządzić zebranie ogólnejze (wiece) dla wygłoszenia referatu o «stanie produkcji przemysłowej naszego kraju w ogólności». Materiału a nawet gotowego referatu dostarczy na żądanie Biura reklamy wyrobów krajowych we Lwowie.

2. Zebrania odczytowe, peryodyczne członków Towarzystwa należy urządzić przynajmniej raz na dwa miesiące. Na każdym takim zebraniu — prócz ewentualnie innych interesujących tematów z dziedziny obrony kraj. przemysłu, których wybór jest rzeczą sekcji oraz chętnych ku temu referentów — należy odczytywać te artykuły z pism codziennych i innych, w których Biuro reklamy zwracało uwagę na pewne gęzicie i wyroby przemysłu krajowego, dalej wszystkie komunikaty w naszej sprawie, bądź nadsyłane przez Biuro reklamy bądź wydawane przez prezydium, sekretaryat, Zarząd i poszczególnie sekcje Towarzystwa pomocy przemysłowej.

3. Jeśli Biuro reklamy będzie prosiło o jakąś szczególną akcyę np. na rzecz cukru myta, czy węgla krajowego itp., rzeczą sekcji odczytowej będzie zwołać o obne zebranie ogólnejze, nie tylko na członków ograniczone i wygłosić na niem szczegółowy referat o danym artykule przemysłu krajowego z użyciem materiału, które przysłał lub wskaze Biuro reklamy. Często wystarc i odczytać i zilustrować artykuły w danej kwestyi pomieszczone w prasie. Biuro reklamy będzie w razie potrzeby przysyłało dla takich zebrań po kilkadziesiąt lub więcej egzemplarzy pisma, w którym pomieszczone obszerniejszy artykuł, opis przedsiębiorstwa itp — celem rozdania na zebraniu między obecnych.

Do samego rozdania nie należy się ograniczać — zawsze na zebraniu należy także odczytać i objaśnić artykuł w danym piśmie pomieszczony, gdyż żywe słowo najsilniej działa.

Nadto należy zbywać egzemplarze pisma roz stać lub rozdać międ y osoby, które nie były obecne na zebraniu, względnie rozrzucić po szkołach, urzędach, sklepach i ewentualnie miejscach zebrań publicznych.

4. Co do zebrań specjalnych po stowarzyszeniach itp. — wiele można zdziałać przez urządzić zebrania sług domowych i młodzieży szkolnej z bardzo popularnymi i praktycznymi referatami, mającymi na celu zaznajomienie z głównymi artykułami codziennej potrzeby pochodzenia krajowego oraz z cechami charakterystycznymi, utawiającymi wyróżnianie ich od produktów obcych.

5. Oczywiście jest rzeczą sekcji odczytowej obmyśleć i wprowadzić w życie środki, któreby zapewniały zebraniom, urządzanym przez tę sekcję, jak najliczniejszy udział i realny rezultat.

§. 4. C) Sekcja dla przemysłu miejscowego. Zadaniem tej sekcji jest:

1) Uzupełnić «Tymczasowy Katalog przemysłu krajowego» przez podawanie opuszczonych w nim firm przemysłowych do wiadomości Biura reklamy. W tej mierze nie należy ograniczać się do podawania samych tylko nazwisk i firm, lecz wypada seharaktoryzować należycie rodzaj, sposób prowadzenia i rozmiary przedsiębiorstwa, oraz jakości produkty.

2. Badać systematycznie i opisywać przemysł miejscowy bądź monograficznie co do poszczególnych gałęzi przedsiębiorstw, bądź na zasadzie terytorjalnej. Opisy należy publikować w pismach prowincjonalnych oraz przysyłać je Biuru reklamy, któremu posłużą one jako materiały do doroząnego publicystycznego opracowania w pismach fachowych oraz w pismach codziennych, niemniej jak do przygotowania większej pracy opisowej o przemysle galicyjskim.

3. Urządzić wspólnie wieczerki członków Towarzystwa, oprócz tego wieczerki specjalne jak n. p. kupców, rzemieślników, młodzieży szkolnej etc. do miejscowych i okolejnych zakładów przemysłowych celem bliższego ich poznania.

4. Brać inicjatywę i udział w tworzeniu nowych gałęzi przemysłu miejscowego w organizowaniu istniejącego lub nowego przemysłu domowego i rękodzielniczego w spółki i t. p. w rozszerzaniu istniejących gałęzi produkcji i poszczególnych przedsiębiorstw.

5. Badać i zbierać wzory swojskiego stylu, nadające się do współczesnej produkcji przemysłowej i przysyłać je Biuru reklamy.

6. Wpływać wszelkimi stojącymi do dyspozycji środkami na doskonalenie się wytwórczości krajowej pod każdym względem. Szczególnie wpływać wychowawczo na rzemieślników, nakłaniając ich do punktualności, dokładności w robocie i przyjmowania się postępowymi metodami produkcji.

§. 5. D) Sekcja dostawowa. Zadaniem jej jest: a) wywiadywać się o wszystkich tych dostawach zarówno publicznych (dla władz, urzędów, wojska, zakładów publicznych) jak i prywatnych (dla większych gospodarstw zarówno zarobkowych jak i domowych), których rozdawnictwo zależy od czynników miejscowych, b) wpływać na te czynniki, by owe dostawy przypadły w udziale producentom krajowym.

W tym celu należy:

1. zbadać zapotrzebowanie każdego z miejscowych urzędów, zakładów publicznych, oddziałów wojska etc. co do wszelakich artykułów przemysłowych i wpływać na uczestników tych urzędów i t. d., by albo je pokrywali wprost u przemysłowców krajowych albo — co jeszcze lepsze, jeśli możliwe — żądali tych wyrobów od miejscowych kupców;

2. wpłynąć na duchowieństwo, by potrzeby kościołów i własne pokrywało u producentów krajowych;

3. podobny wpływ wyrzucić na stery rolnicze (zwłaszcza co do maszyn, narzędzi rolniczych, urządzeń porzeczanych, sztucznych nawozów, pasów maszynowych, makuchów, nasion i t. d., a to ewentualnie za pośrednictwem Rad powiatowych, Oddziałów Tow. gospodarskiego i rolniczych, Kółek rolniczych itd.);

4. oddziaływać na samych przemysłowców zwłaszcza — o ile chodzi o przemysł rękodzielniczy, ewentualnie także za pośrednictwem stowarzyszeń przemysłowych (cechów) oraz takich towarzyszy, jak »Gwiazda« i t. p. — by maszyny, narzędzia środki pomocnicze, półfabrykaty i surowce potrzebne im do produkcji, pobierali ile możności od producentów krajowych;

5. Całą tę akcję należy prowadzić systematycznie, idąc od grupy do grupy, od gałęzi do gałęzi i w każdej z nich badając zapotrzebowanie, oraz informując o krajowych źródłach pokrycia. (Gdyby katalog i inne źródła dostępne Towarzystwu nie dostarczały w tym względzie dostatecznych wyjaśnień, należy odnieść się do Biura reklamy).

Prócz tego oczywiście należy interweniować od wypadku do wypadku i doraźnie (n. p. gdyby dowiedziano się, że ktoś zamierza sprzedać sobie urządzenie biura, zakładu, mieszkania z zagranicy i t. d.).

§. 6. E) Sekcja wystawowa. Zadaniem jej jest inicjować i urządzać przeglądowe wystawy przemysłu krajowego, wystawy gwiazdkowe, wystawy poszczególnych gałęzi przemysłu krajowego, wstawy przemysłu miejscowego i okolicznego, tudzież ułatwiać Biuru reklamy wyrobów krajowych urządzenie wędrownie wystawy okazów przemysłu krajowego. Blższych wskazówek udzielać będzie Biuro reklamy wyrobów krajowych w Lwowie.

§. 7. Prezydium i sekretaryat. Rzeczą ich będzie prócz pełnienia obowiązków zastrzeżonych statutem:

1. zwoływać zebrania całego Zarządu przynajmniej raz na miesiąc — celem utrzymania styczności między sekcjami i zdawania przez nie wszystkie sprawy z czynności;

1. utrzymywać ewidencję artykułów dziennikarskich i wszelkich innych materiałów informacyjnych, potrzebnych dla działalności towarzystwa, następnie rozdziać je między sekcye;

3. ciągle czuwać nad tem, by sekcye szybko i sumiennie pełniły swe zadania;

4. co miesiąca przysyłać Biuru reklamy szczegółowe informacje o postępach całej akcji, prócz tego zdawać sprawę o przebiegu i rezultatach akcji szczegółowych na rzecz pewnych tylko artykułów przemysłu krajowego, (o które będzie szczególnie prosiło Biuro reklamy — patrz § 2, punkt 4).

5. Przy sekretaryacie Towarzystwa i pod tegoż kontrolą urzędzonym będzie o ile możności Biuro informacyjne, w którym przydzielony funkcyonaryusz, w stałe oznaczonym i ogłoszonym lokalu i w stałe oznaczonych godzinach udzielać będzie zgłaszającym się członkom Towarzystwa i niezłomkom informacjami potrzebnymi do poparcia i obrony krajowego przemysłu;

II. Członkowie. §. 8. Statut a nadto powyższy regulamin zasadniczy Zarządu wskazują członkom Towarzystwa kierunek i sposób ich działalności indywidualnej.

Nadto wstęp do »Tymczasowego Katalogu przemysłu krajowego« wydawanego przez Biuro reklamy zawiera szczegółowsze w tej mierze wskazówki.

W uzupełnieniu ich nadmieniamy się jeszcze co następuje:

1. każdy członek Towarzystwa winien posiadać i ile możności nosić przy sobie rzeczony Katalog;

2. czyniąc zakupna w sklepach, winien każdy członek na podstawie Katalogu żądać wyrobów krajowych

producentów, w Katalogu tym wymienionych — i tak częściej powtarzać nalegania swe w tym kierunku, aż kupiec zaopatrzy się w dany wyrób krajowy. Jeśli tego w stosownym czasie nie uczyni lub wymawia się przeszkodami, należy odnieść o tem sekcji agitacyjnej Zarządu lub jego Prezydium a w razie nieusprawiedliwionej odporności kłupa (co stwierdzi sekcya agitacyjna Zarządu) na jej zlecenie ile możności opuścić sklep danego kupca i przenieść się z zakupami do innego;

3. szczególnie nacisk kłaść winni członkowie na to, by także ich służba i wogóle domownicy kupowali wyroby krajowe i odróżniali je od wyrobów obcych, zwłaszcza przemycanych pod znamiemieniem krajowem. Jest obowiązkiem każdego w danym kierunku członka informować domowników swych stale i dokładniej;

4. jest dalej obowiązkiem członka bezzwłocznie donosić Prezydium Towarzystwa lub wprost właścicielki sekcji o wszystkich zarówno dodatnich jak i ujemnych objawach w dziedzinie naszej akcji, przez się dostrzeżonych lub w inny sposób skonstatowanych.

5. Każdy członek winien starać się pozyskiwać dla Towarzystwa nowych członków.

Wskazówki

co do urządzania Wystaw przeglądowych wyrobów krajowych przez Towarzystwa »Pomocy Przemysłowej« zestawiony przez Biuro reklamy wyrobów krajowych przy Centralnym Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego we Lwowie.

Jednym z kardynalnych powodów obojętności społeczeństwa dla przemysłu krajowego i trudności w akcji obrony tegoż była i jest dotąd powszechna niezajomość obecnej wytwórczości przemysłowej kraju.

Jednym ze skutecznych środków usunięcia tej niezajomości produkcji przemysłowej stać się muszą coraz liczniejsze »Wystawy przeglądowe wyrobów krajowych« urządzane przez »Towarzystwa Pomocy przemysłowej« (sekcye wystawowe).

Wystawy te urządzone z jaknajwiększą oszczędnością obok wytrwałej energii i świadomości celu ze strony inicjatorów i urządzających — obejmować powinny przedewszystkiem caokształt przemysłu lokalnego i okolicznego, wielkiego, średniego i małego a obok tego także wszelkie okazy, próbki całej ile możności wytwórczości krajowej w formie poglądowej umieszczone zebrane i zastawione.

Przy sięstem przestrzeganiu zasady: z każdej gałęzi wytwórczej, z każdego źródła produkcji należy zebrać i okazać choćby po jednym okazy, a tam gdzie nie można zebrać okazów w naturze zadowolnić się cennikami, katalogami ilustrowanymi lub t. p. można na stosunkowo niewielkiej przestrzeni dać ogólny obraz większej części krajowej produkcji.

Na koszt urzędzenia wystawy zalicza zwykle ktoś z prywatnych — Często Rada gminna, powiatowa Kasa oszczędności, etc., wystarczy 200—300 koron. Rozszyła się okólnik do producentów po całym kraju na podstawie Katalogu galic. przemysłu wydanego przez Biuro Reklamy; w okólniku tym należy podać kto stanowi komitet, termin wystawy, czas trwania jej, warunki udziału w wystawie i wezwać producentów do obeśnania wystawy ile możności z każdej kategorii towaru, lecz nie w ilościach zbyt dużych.

Towar, którego transport byłby zbyt kosztowny lub uciążliwy wystarcze zareklamować na wystawie katalogami ilustrowanymi cennikami, plakatami i t. p.

Warunki udziału wytwórców są zwykle następujące: Wystawca ponosi koszt transportu od siebie do stacyi kolejowej miejsca wystawy i z powrotem, płaci pewne

umarkowane wynagrodzenie za miejsce (najwyżej 4 K za 1 m²) a nadto przynajmniej Komitetowi wystawy prowizję od sprzedanych na wystawie towarów od 10—25% stosownie do kategorii towaru.

Ceny towaru oznacza producent w wysokości takiej, jak cena detaliczna sklepową, zaopatrując towar w dokładne oznaczenie cen, dodając katalogi, cenniki, instrukcje dla rozpakowania i zapakowania (o ile sam na wystawie nie będzie obecny) afisze, plakaty i duże plakaty mające oznaczać jego firmę na wystawie.

Komitet ponosi kosztą przewozu do stacyi kolejowej, rozpakowania, ustawiania, kosztą urządzenia wystawy, dozoru, assekuracji od ognia, korespondencji i t. p. zapakowania i transportu na kolej.

Koszta te znajdują pokrycie w dochodach z należności za miejsce za sprzedane towary (w Gorlicach sprzedano za 3000 K w Brzeżanach za 5000 K) z wstępu na wystawę (zwykle 20 h. lub 40 h. co robi przy udziale, jak w Gorlicach 2000 osób 400 K, w Brzeżanach 2000 osób po 40 h. — 800 K).

Zwykle zostaje pewien czysty zysk obracany na premie dla miejscowych rzemieślników odznaczonych na wystawie. Rada miejska, powiatowa dają zwykle stosowne subwencye Wydział krajowy dał n. p. Brzeżanom 500 K.

Komitet wystawowy sprasza «jury» sędziów i przynajmniej medale srebrne, brązowe i listy pochwalne. Z uwagi na obawę spowolnienia tych premii możnaby się ograniczyć na listach uznania.

Blizszych informacji udziela chętnie Towarzystwo «Pomocy przemysłowej» w miastach, w których urządzano już podobne wystawy, jak również i Biuro Reklamy wyrobów krajowych przy Centr. Zw. gal. przemysłu fabrycznego (Lwów, Batorego 12).

Braki w komunikacji pocztowej i telegraficznej.

Częste skargi i narzekania, słusznie podnoszone z koł handlowych i przemysłowych z powodu wadliwości i braków w funkcjonowaniu służby pocztowej i telegraficznej, były dla lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej pobudką do wypracowania wyczerpującego memoriału do lwowskiej Dyrekcji 111.

Centralny Zarząd poczt i telegrafów w Wiedniu, okazuje niemal na każdym kroku lekceważenie potrzeb naszego kraju, Dyrekcya lwowska zaś ma wskutek tego poniekąd związane ręce. Znanie nam są niestety jednak i takie wypadki, w których można było uzyskać coś dla kraju od ministerstwa handlu, gdyby Dyrekcya była postawiła stosowne wnioski — czego niestety zaniedbano.

Przedewszystkiem już samo porównanie stosunków panujących w komunikacji pocztowo-telegraficznej w naszym kraju i w innych krajach koronnych wykazuje bijące w oczy uposzczenie Galicji. W tej mierze uderza najpierw fakt, że podczas, gdy w innych krajach koronnych liczba urzędów telegraficznych, jest przeważnie równą liczbie urzędów pocztowych, w Galicji liczba urzędów telegraficznych wynosi około 60% tylko liczby urzędów pocztowych. Zbytecznym byłoby dowodzić, jak ważnem zarówno dla załatwienia służby pocztowej i telegraficznej personalu jak i dla korzystającej z tej służby publiczności jest odpowiednie, przestrome umieszczenie urzędu. Wnosząc jednak z opisów, jakie pod tym względem dochodzą, stwierdzić wypada z ubolewaniem, że lokale urzędowe poczt i telegrafu w prowincjonalnych miastach Galicji są wszędzie nieodpowiednie a często takie, że wprost wszelkiej krytyce urażają. Cyfry obszaru i ludności dowodzą, że Galicja jest największym krajem koronnym. Tak liczba urzędów, jak i siła nie odpowiada jednak temu znaczeniu kraju naszego. Personal

cały galicyjskiej Dyrekcji poczt i telegrafów liczy ogółem 138 osób, Dyrekcya wiedeńska i praska liczy po 282 funkcyonaryusz, — w dziale koncepcyjnym personal Dyrekcji lwowskiej liczy tylko 48 osób, wiedeńskiej i praskiej 111.

Wszystkie prawie miasta prowincjonalne wywodzą gorzkie skargi na temat braków i niedomagań urzędów pocztowych i telegraficznych. Lokale za małe, nieodpowiednie, doraźna potrzeba utworzenia nowych filij, listonoszów za mało, personal urzędniczy niedostateczny, piekąca potrzeba zaprowadzenia noenej służby — to główniejsze postulaty naszego kraju co do urzędów pocztowych.

Z dalszych postulatów Izby handlowej podnieść należy to, że wskazanem by było zaprowadzenie listów ekspresowych w miejscu, któreby zastąpić mogły t. zw. listy pneumatyczne (w Wiedniu) a przedstawiające dla publiczności wielką dogodność. Wreszcie żęczyby sobie należało, ażeby czas urzędowania w urzędach pocztowych i telegraficznych znajdujących się na dworcach kolejowych trwał tak długo, jak długo trwa ruch kolejowy na danej stacyi, gdyż urzędy te jak z natury rzeczy i z umieszczenia wynika istnieją przedewszystkiem dla publiczności podróżującej kolejami. Niewątpliwie nie małą część winy za te braki w naszych urządzeniach pocztowych i telegraficznych policzyć musimy na karb zbytowego zcentralizowania agend dotyczących w Wiedniu. To też wyrażamy nadzieję, że skoro nastąpi tak pożądana decentralizacja służby pocztowej, lwowska Dyrekcya zarządzi niezawodnie co należy, tak, aby komunikacja pocztowa i telegraficzna rozwojowi naszego przemysłu i handlu nie tylko zaporą nie była, ale owszem szła mu na rękę i aby wszędzie urządzona była w taki sposób, iżby naprawdę bez zarzutu mogła zadanie swe spełniać.

Bierzmy przykład z sąsiadów! Jakkolwiek akcya zainicjowana przez Centralny Związek fabryczny na rzecz węgla krajowego odbiła się głośnym echem w całym kraju, to jednak podnoszą się głosy niewiernych Tomaszów, którzy uważają wyparcie pruskiego węgla z Galicji za rzecz niemożliwą do przeprowadzenia. Twierdzą, że węgiel śląski posiada monopol, co do wartości kalorycznej, a nasz na nie tylko mniejszą wartość cieplną, ale rzekomo zupełnie nie da się użyć na opał.

Tymczasem faktem jest, że węgiel galicyjski nie ustępuje w naszym węglowi dobywanemu na Węgrzech. Jakież pojmują Węgrzy obronę swoich bogactw ziemnych wobec konkurencyi austriackiej? Jak oni się biorą do rugowania węgla zagranicznego śląskiego? Jakie czynniki biorą udział w tej walce gospodarczej?

Oto dzienniki wiedeńskie z dni ostatnich przynioszą wiadomość, że minister handlu Hieronyni zarządził w interesie węgierskiej produkcji węglowej «dopowiedne» niższe taryfy na węgiel z węgierskich kopalni na liniach węgierskich kolei państwowych.

Jakżę u nas się dzieje?

Przeważna część produkcji węgla krajowego około 5500 kalory a więc w przecieciu zaledwie 1000 kalory mniej od węgla zagranicznego, pruskiego, posiadającego przeciętnie 6500 kalory; jest on natomiast o 42% tańszy.

Tymczasem akcya podjęta na rzecz wprowadzenia węgla krajowego w użytk domowy i fabryczny napotyka na niczem nieusprawiedliwioną — u nas niestety chroniczną — nieuczciwość ze strony publiczności konsumującej. Władze ani palem nie ruszą, ażeby akcye tę poprzeć. A przecie ich to obowiązkiem w pierwszym rzędzie jest popieranie krajowej produkcji. W szczególności z powodu zbyt wysokich taryf kolejowych na węgiel krajowy jest konkurencya z węglem pruskim, cieszącym się specjalnymi przywilejami taryfowymi np, poza Stanisławów znacznie utrudniona.

Przypomnijmy sobie postulaty ekonomiczne naszego kraju do rządu jakie ułożył swego czasu Koło Polskie. Otóż wskazanem byłoby, ażeby do tych postulatów włączono sprawę zniesienia taryf na węgiel zachodnio-galicyski, przewożony z Krakowa w kierunku Podwołoczysk i Husiatyna — i ażeby ten postulat w jak najkrótszym czasie w życie wprowadzono.

Kiedyż nareszcie społeczeństwo nasze i wszystkie jego organy zrozumieć poezną swój własny interes, tak jak go rozumie całe społeczeństwo węgierskie.

Namiestnictwo a przemysł krajowy. Namiestnictwo idąc za przykładem Wydziału krajowego i innych władz autonomicznych, zobowiązało się na skutek interwencji »Centralnego Związku fabrycznego« zapraszać fabryki krajowe do ubiegania się o dostawę parowych walców dla gościeńców państwowych. Dotychczas kupiono jeden taki walec w fabryce zakrajowej.

Wycieczki dla poznania krajowych fabryk. Budzi się nasz kraj z długoletniego snu, a otrząsając się z resztek apatii w kierunku gospodarzom coraz to baczejnie i krytycznie spogląda na swoje własne siły wytwórcze.

Rozglądanie się to wskazuje mu skarby wprost nieprzebrane — dotychczas leżące odłogiem niewykorzystane, wskazuje mu, że w własnych siłach z korzyścią dla siebie i innych oprzeć się może. Jednak by kraj cały, całe społeczeństwo uwierzyło w tę własną swoją moc, koniecznym jest, by każdy na własne oczy widział pracę wytwórczą w jej własnym warstwie, by jak Tomasz niewierny »namacalnie« o tam się przekonał co kraj już własnego ma a wtedy z wiarą i ufnością w siły własne zacząć może w tym kierunku pracę.

Koniecznym więc jest poznawanie praktyczne swego kraju, a więc wycieczki krajoznawcze, głównie celem poznania ekonomicznego stanu kraju, boć to przecie alf i omega warunków, wśród których Galicja dźwigać się ma że ze swej przyszłowiej nędzy.

Któż jednak może i powinien znać najlepiej stan ekonomiczny kraju a w szczególności przemysł nasz.

Naturalnie, że ci, w których mocy przemysł ten dźwignąć lub zniszczyć a więc w pierwszym rzędzie odbiory masowy, kupcy; z ich dobrej woli, znajomości zawodu i zdolności wyrachowania zależy, by z korzyścią dla siebie i korzyść kraju łączyli, idąc za zdaniem, że »łatwiej głodny utrzyma się wśród sytych niż syty wśród głodnych«.

Na kupcach więc polega rozwój rodzinnego przemysłu, a z nim i wzrost ekonomiczny kraju.

By jednak mogli poprzeć rozwój przemysłu, muszą poznać go dobrze a to poznanie dać im mogą jedynie wycieczki wspólne do krajowych fabryk. Na dowód poważnych korzyści połączonych z takimi gremialnymi wycieczkami kupców do krajowych zakładów przemysłowych, wystarczy przytoczyć przebieg jednej odbytej jeszcze w r. zeszłym takiej wycieczki. Było to w chwili rozpoczęcia walki o cukier przeworski, tam więc skierowała się wycieczka złożona z kupców miasta Przemyśla, Rzeszowa, Lwowa i Jarosława.

Uczestnicy wycieczki wyruszyli z Przemyśla rano w jednym z dni listopada 1903. i przybyli o 12 minut 50 do Przeworska — pisze jeden z uczestników, p. Kaderożka z Przemyśla. O godzinie 1:30 przyjechali kupcy z Rzeszowa (nadmienić wypada, iż w Rzeszowie na ten dzień zwołane było walne zgromadzenie kupców i młodzieży handlowej a z powodu wycieczki do Przeworska odłożono je, by tylko pojechać razem). Po porozumieniu się ruszyliśmy razem zaraz do cukrowni Przeworskiej, po małym zaczekaniu zaprowadzono wszystkich do wielkiej hali maszyn gdzie był właśnie p. dyrektor techniczny wraz z dwoma inżynierami a rozdzielwszy całą drużynę na 3 partie jęli z całą gotowością i usłużnością oprowadzać wycieczkowców po fabryce. Zaczęliśmy od buraków jeszcze w stosach leżących, a przechodząc następnie do płukarni

tychże buraków, do siekarni następnie do prasowni soku przeszliśmy do ogrzewania i wygotowywania tegoż soku co przez odprowadzenie wodnych części doszliśmy do syropu surowego, który przez różne maszyny wiatrakowe przechodząc zamieniał się w cukier grysikowy stanowiący jeszcze jednak surowiec. Przechodząc dalej okazywano i ponoszono nas o klarowaniu i następnem gotowaniu cukru (t. j. Rafineryi). Poznaliśmy też cały proceder wyrobu aó do cukru w głowach dużych i małych jakoteż dó cukru w kostkach i kartonach. Wszystkich kupców zainteresował szczegół techniczny, że cukier kostkowy nie tak robi się jak prawie każdy się domyślał; każdy sądził, że cukier kostkowy robi się z umyślnie na ten cel lanych głów, tymczasem zapytrywania te były mylne, bo cukier kostkowy się robi z mąki cukrowej i proces twardnienia osiąga się przez wysuszenie i prasowanie miazgi cukrowego. Stąd też niektórzy konsumenci skarżą się, że cukier kostkowy jest twardy inny miękki, polega to bowiem na odpowiedniem wysuszeniu. Cukier ten jednak czy też twardy, czy miękki jest z jednego i tego samego materiału. Cukier kostkowy miękki daje fabryka zwykle w kartonach i skrzynkach, zaś cukier twardszy daje fabryka we workach a niemożliwym prawie byłoby cukier kostkowy miękki dawać do worków, gdyż pokruszyłby się i każdy kupiec miałby wówczas bardzo dużo odpadków. Po wszelkich zatem fachowych wyjaśnieniach zobaczyliśmy halę maszyn parowych, kierujących ogólnym ruchem fabryki i rzec można śmiało, że cukrownię w ten sposób i tak wspaniale urządzoną można tylko chyba w Przeworsku zobaczyć. Za trud poniesiony w oprowadzaniu, opowiadaniu, demonstrowaniu tak szczegółowo i z takim mozołem jak to uczynili Dyrektor techniczny i Panowie inżynierowie z całego serca Bog zapłać. Po opuszczeniu cukrowni udali się wszyscy na dworzec kolejowy a po spożyciu podwieczorku uczestnicy tej miłej i pouczającej wycieczki rozjechali się w swoje strony, obiecując sobie znów kiedyś tak interesującą wspólną wycieczkę.

Tyle pan Kaderożka.

Czy rzeczywiście nie warto by wykonać myśli zawartych w ostatnich jego słowach? Wszak w naszym kraju tyle ciekawych, nieznanych, godnych poparcia warstawa wielkiej pracy przemysłowej!

Poparcie krajowego przemysłu węglowego

Na ocenienia jak poważne rezultaty zaczyna osiągać akcja uświadomienia się całego społeczeństwa w kierunku obrony i poparcia krajowego przemysłu węglowego warto wymienić liczną już szereg instytucji i zakładów naszych, które używają węgla z ko alni krajowych zamiast wszechwładnego dotąd węgla pruskiego.

I tak z kopalni węgla w Jaworznie pobierają we Lwowie:

1. Fabryka kons w Dra. J. Ruckera na Zniesieniu 2. Kasyno narodowe, 3. Zakład ciemnych, 4. »Dom Pracy« 5. Instytut »Staurropia« 6. Pensjonat p. Strzałkowskiej, 7. Urząd loteryjny, 8. Zakład wychowawczy »Sacré-Coeur« 9. Drakarnia narodowa, 10. Drukownia »Dziennika polskiego«, 11. Drukarnia udziałowa i 12. Akademia rolnicza w Dublanach, zaś z kopalni w Sierszy:

1. Krajowy Szpital powszechny we Lwowie. 2. Krajowy Zakład dla umysłowo chorych w Kułparkowie, 3. Towarzystwo akcyjne lwowskich browarów. 4. Hotel George'a 5. Apteka Mikołascha, 6. Apteka Wiewiórskiego, 7. Apteka Ruckera i 8. Fabryka »Zdrowie«.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:

Jan Kaźmierz Zieliński.

Ogłoszenie rozprawy ofertowej.

Niżej podpisany zawiadawca masy konkursowej ś. p. Seweryna br. Brunickiego sprzedaje na podstawie uchwały Wydziału wierzycieli dobra Zaleszczyki z przyległościami w drodze ofert pisemnych.

Przedmiotem sprzedaży są dobra Zaleszczyki z przyległościami, składające się z następujących ciał tabularnych:

Dobra

Zaleszczyki miasto i stare	wyk. hip. l. 551
Żyrawka	wyk. hip. l. 552
Dobrowlany	wyk. hip. l. 5
B. drykowce	wyk. hip. l. 3
Filipe	wyk. hip. l. 140
Hafnarzowa góra	wyk. hip. l. 686

ks. gr. c. k. Sądu obwodowego w Tarnopolu; Zwiniacze wyk. hip. l. 260 tabuli bkwiofińskiej.

Ruszykalne

Gmina Zaleszczyki miasto wyk. hip. l. 13, 26, 28, 29, 31, 35, 37, 36, 72 i 508.

Gmina Zaleszczyki stare wyk. hip. l. 6, 7, 33, 83, 154, 177, 305.

Gmina Dobrowlany wyk. hip. l. 1, 3, 14, 104, 140, 141, 153, 154, 230, 240, 241, 313, 317.

Gmina Dźwiniacze wyk. hip. l. 36.

Gmina B. drykowce wyk. hip. l. 24, 121, 93, 223, 243, 53, 231, 598, 603, 331, 334, 383, 389, 410, 481, 587, 527 3/4 z wyk. hip. l. 332 i 3/4 z wyk. l. 338 ks. gr. c. k. Sądu powiatowego w Zaleszczykach.

Gmina Żwiniacze wyk. hip. l. 64, 300, 339, 373, 376, 380, 402, 427, 120 ks. gr. c. k. Sądu powiatowego w Zastawnej -- razem z -- wszyscy kimi znajdującymi się na nich budynkami wraz z gorzelniami i aparatami gorzelnianymi, młynami i innymi fabrykami wraz z tuchle urządzeniem, pałacem, ogrodem wraz z cieplarnią i znajdującymi się tamże kwiatami, drzewami i innymi roślinami z wyłączeniem jednakże urządzenia pałacu, tudzież kasy, wozów i uprzęży.

Przestrzeń gruntowa tych dóbr wynosi około 5120 morgów.

Bliższych wyjaśnień udzieli Zawiadawca masy konkursowej p. dr. Natan Loewenstein, adwokat krajowy we Lwowie, przy ul. 3-go Maja l. 11 A. na pisemne zgłoszenia ewentualnie ustnie między godziną 5 a 6 popołudniu.

Opieczętowane oferty należy wносить najpóźniej do dnia 7 marca 1904 włącznie na ręce podpisanego zawiadawcy masy konkursowej.

Każdy oferent wianem złożyć jako wadium kwotę 10.000 K. w gotówce lub w papierach wartościowych, dających bezpieczeństwo pupilarne w c. k. uprz. gal. akc. Banku hipotecznego we Lwowie na rachunek bieżący masy konkursowej sp. Seweryna br. Brunickiego.

Kwit na złożone wadium należy dołączyć do oferty.

Oferty będą otworzone na posiedzeniu Wydziału wierzycieli masy konkursowej, które się odbędzie dnia 8 marca 1904 w obecności p. komisarza konkursowego.

Masa konkursowa zastrzega sobie prawo zatwierdzenia oferty wedle swobodnego uznania. Zatwierdzenie to nastąpi na Walnem Zgromadzeniu wierzycieli masy konkursowej, które się odbędzie dnia 9 marca 1904 o godz. 10 rano w c. k. Sądzie krajowym jako handlowym we Lwowie.

Kupujący jest obowiązany przejąć na siebie pożyczkę c. k. uprz. gal. akc. Banku hipotecznego we Lwowie w pierwotnej kwocie 2,000.000 K. ciężącą na wyżej wymienionych dobrach.

Kwota w której powyższa pożyczka w dniu 1. kwietnia 1904. będzie jeszcze zalegać, będzie wliczoną kupującemu do ceny kupna. Nadto będzie kupujący obowiązany przyjąć bez wliczenia do ceny kupna wszelkie ciężary realne, które poprzedzają pomienioną pożyczkę Banku hipotecznego na hipotece wyżej wymienionych dóbr.

Resztę ceny kupna powinien kupujący złożyć do dni 30 od dnia zatwierdzenia oferty do depozytu c. k. Sądu krajowego jako handlowego we Lwowie w gotówce, lub w papierach wartościowych, dających bezpieczeństwo pupilarne, lub w książeczkach gal. Kasy oszczędności według porozumienia się z zawiadawcą masy.

Masa konkursowa zobowiązuje się do 6 miesięcy od dnia złożenia reszty ceny kupna przez kupującego do depozytu sądowego spowodować wykreślenie wszelkich niewymienionych poprzednio praw zastawu obciążających dobra Zaleszczyki z przyległościami.

Natychmiast po złożeniu reszty ceny kupna do depozytu sądowego nastąpi oddanie dóbr będących przedmiotem niniejszej sprzedaży nowonabywcy.

Jako dzień rozliczenia ustanawia się dzień 1 kwietnia 1904 tak, iż wszelkie wydatki i dochody połączone z posiadaniem wymienionych dóbr po ten dzień będą należeć do masy konkursowej ś. p. Seweryna br. Brunickiego, od tego zaś dnia do nowonabywcy.

Wszystkie prawa wynikające z istniejących kontraktów najmu i dzierżawy przechodzą na nowonabywce, któremu jednakże będą zastrzeżone prawa wynikające z §. 23. ustawy konkursowej.

Masa konkursowa nie ręczy ani za przestrzeń powyższych dóbr, ani za stan budynków i urządzeń gorzelnianych, ani też za jakąkolwiek rubrykę dochodów tych dóbr.

Należytość prawną od kontraktu kupna i przeniesienia własności ponosi kupujący.

Lwów, dnia 3 lutego 1904.

Dr. Natan Loewenstein

zawiadawca masy konkursowej ś. p. Seweryna br. Brunickiego.

Do ulokowania znaczniejsza kwota na książeczkę wkładową kas oszczędności na procent najniższej 4 1/2.

Bliższych wyjaśnień udzieli Związek gal. Kas oszczędności.

Emil Kuźnicki

Fabryka pap dachowych, cementu drzewnego, płyt izolacyjnych i asfaltu

Oświećmy dworzec

poleca swoje powszechnie znane wyroby, jak uregulowane naznana

Ogniotrwała papa dachowa - - Asfaltowe płyty izolacyjne Karbolineum Christol

Najlepsza powłoka dla dachów papowych

Asfaltowania i pokrycia papą dachową i cementem drzewnym

przyjmuję
zupelne wykończenie

połrycin dachów

według własnych wyborów systemów pod długoročną gwarancją

i Roboty asfaltowe

jak: bruki, posadzki, izolacje murów asfalem gorącym i wszelkie inne!

Wogóle wszystko wykonuje się własnym zakładem robotnikami fachowymi! - Najlepsze referencje świadectwa, próbki, broszury i kosztorysy do task. usługi!

(Tłumaczenie).

Bank austriacko-węgierski.

Za drugie półroczcie r. 1903 (49. kupon dywidendowy), przypada na każdą akcję Banku austriacko węgierskiego dywidenda w kwocie:

Trzydziestu dwu koron 20 halerzy,

którą wypłacać będą, od 4. lutego b. r. począwszy, zakłady główne Banku we Wiedniu i Budapeszcie, jakoteż wszystkie filie Banku austriacko-węgierskiego

Wiedeń, dnia 3. lutego 1904.

BANK AUSTRIACKO-WĘGIERSKI.

Biliński
gubernator.

Suess
generalny radca.

Praeger
generalny sekretarz

(Przedruk nie będzie płacony).

Dwór Łapszyn

poczta Brzeżany.

WYROBY

KAZIMIERY MATCZYŃSKIEJ

BULION oznaczony medalami, z własnego drobiu i kwiateryby wybierany chemicznie przez Dr. Kadziowskiego i poleony przez ókary najpoważniejszych tu i za granicą jako pożywny i p. rozczarował dla chorych po 10 Kor., 12 Kor., i 15 Kor. za kilo. Z samego drobiu i zwierzyny (dla chorych) po 20 Kor. za kilo.

KOCIE
na konie wełniane
szuka 12 Kor.

KWIATY
Nasłona gwarantowane, bukiety, krzewy alimtrane, ilicenne najtaniej

Szparagi do 20. maja po 1 K. 50 hl. kl. Później 5 kl. paczka 4 K. 80 hl.

Fiance szparagów olbrzymich 3 letnie 2 K. 40 hl., roczne 1 K. 20 hl. za 100 sztuk.

Od 1 Października PASZTET STSASSBURSKI 3 Kor. funt, z trufkami 4 Kor. funt.

PÓLGĄSKI LITEWSKIE kilo 3 Kor. 50 hl.

BRVNDZA GÓRSKA, 5 kilo 4 kor. 56 hl. od 1. maja do 1. października

Szynki westfalskie w pęcherzu po 3 Kor. 90 hl. za k. lo.

Rozmaite pierniki po różnych cenach najtaniej bez konkurencji.

„Przymak łapszynski“ gatunek chleba tyrolskiego, pikantna przekąska do wódki, paczka 1 Kor. 80 hl.

OWOCE KANDYZOWANE po 4 Kor. kilo w pudełkach po 1 i 2 Kor.

Za poprzednim porozumieniem można dostać drobiu tuzonego.

Herbatniki domowej roboty z świeżych jaj i masła z najlepszego materiału bardzo dobre w 20 ga'unkach, 70 szt. 1 K. 20 hl.
HERBATA CHIŃSKO-ROSYJSKA ziółk najnowy: „SUICHONG“ od 4:00 do 7:50 „CONGO“ od kor. 3:80 do 7:50 za pół kilogr. Okruchy herbaciane najprzejmniejsze, funt od kor. 2:0 do kor. 3:50.
KIELBASA polska sucha, 1 kg. 2. korony.

Popierajmy przemysł krajowy, kupujcie tylko u swoich
Cenniki na żądanie opłatnie

W c. k. rządowo uprawnionym

Zakładzie wojskowo-naukowym

emeryt. rotmistrza **Adolfa Kornbergera w Krakowie,**

rozpoczynają się nowe kursa przygotowawcze wstępne i główne do egzaminu kwalifikacyjnego dla **jednoročnej służby wojskowej**

(Intelligenzprüfungs)

w dniu 1. lutego 1. września każdego roku.

Wytrawne siły naukowe, znakomite rezultaty egzaminacyjne, tania nauka, wygodny pensjonat, zaopatrzone w ilustracje pisma w różnych językach, oraz w dzienniki, fortopian, gry towarzyskie i t. d. staranna opieka rodzicielska, sąsiad nadzor. lekarski, własna kuchnia i t. p. nadają Instytutowi znamię pierwszorzędnego Zakładu.

Zakład wojskowo-naukowy w Krakowie przygotowuje kandydatów posiadających wymagane kwalifikacje, również do bezpośredniego egzaminu kadetkiego, bez potrzeby poprzedniego uczęszczania do jakiegokolwiek liceum szkoły wojskowej, jak niemniej przygotowuje do wszelkich innych egzaminów wojskowych. Dokładnych wyjaśnień udziela Dyrekcja Zakładu przy ulicy Stachowskiego 1. 15. Wills Wanda.

Z tym Zakładem połączone jest Biuro informacyjne dla wszelkich spraw wojskowych, koncesyonowane przez c. k. Wladze wojskowe i cywilne.

Lwowska Filia

BANKU GALICYJSKIEGO - - - - - DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

ulica Jagiellońska liczbą 3.

(dawny lokal Banku kredytowego).

KANTOR WYMIANY

(parter od frontu)

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i walu-
tury zagraniczne i o możliwie najsiłowniejszym kursach,
kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami
wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej
jak i na giełdach zagranicznych, wydaje na
wszystkie znaczniejsze miejscowości świata i z granic-
znych miejsc kapitałowe bezpośrednio przekazy i listy
kredytowe, wreszcie wypłaca wszelkie kupony mo-
żliwe bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Godziny urzędowe od 9-tej do 12 $\frac{1}{2}$ — i od 3 do 4 $\frac{1}{2}$.

ODDZIAŁ WKŁADKOWY

przyjmuje wkładki na 4 $\frac{1}{2}$ % książeczki oszczędnościowe.

Oddział towarowo-handlowy

załatwia czynności handlowo-komisowe, a zatem: zakupno-
i sprzedaż zboża, nasion, spiryt u, artykułów pastewnych,
sztucznych nawozów i wszelkich innych ziemiopłodów

ODDZIAŁ ZASTAWNICZY

udziela pożyczki na wszelkie kosztowności, jako to: drogie
kamienie, perły, złoto i srebro.

(Parter w podwórzu).

Szczotki

do zamiatania ręczne i na
drażek, do ścian i sufitów, do
portier, kominów, froterowa-
nia, bielenia, obuwia, szuro-
wania koni, sukien, zębów,
paznoci, uszów, włosów.

Grzebienie z rogu bawolego - -
- - szczotkowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotelki, Piórka, Trzepaczki i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Kübnera

Lwów, Rynek 38.

Kantor wymiany

o. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego
BANKU HIPOTECZNEGO

kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety

po najdokładniejszym kursie dziennym, nie licząc żadnej
prowizji.

D. K. Ostaszewski-Barański

Z krainy stu wysp

Wrażenia z wycieczki po Dalmaocy i jej wyspach.

KARTA TYTUŁOWA wykonana przez artystę-mala-
rza p. M. Harasimowicza.Lwów 1902. Nakładem drukarni M. Schmidta i Sp.
Główny skład w księgarni H. Altenberga, Lwów pl. Maryański.

Dr. K. Ostaszewski-Barański

KRWAWY ROK (1846)

Opowiadanie historyczne.

(Biblioteka Powszechna Nr. 2026). Cena 1 kor. 20 h.

Dr. K. Ostaszewski-Barański

ROK ZŁUDŹŃ (1848)

Biblioteka Powszechna Nr. 3559. Cena 1 kor. 44 h. Do na-
bycia we wszystkich księgarniach i od księgarni nakłado-
wej W. Zukerkandla w Złoczowie.

WSZELKIE KUPONY

wylosowane papiery wartościowe
wypłaca bez potrącenia prowizji i kosztów

Kantor wymiany

o. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego

Banku hipotecznego

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW ROŻNOWSKI

W KRAKOWIE

założona w roku 1874

poleca swoje znane z dobroci

MYDŁA DO PRANIA

specjalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnymi jak:

Mydło z syrena**Mydło z krakusem****Mydło karawanowe**

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrobionych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany

z syreną

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlep-
szym skutkiem.

• **!! Popierajmy przemysł krajowy !!** •

Ch. Hofstätter i Spółka

Marka ochronna

Pierwsza krajowa fabryka
patentowanych hufnali, podkówek
i łańcuchów

w Mogile koło Krakowa.

Żądajcie hufnali i podkówek tylko z Mogiły opatrzonych marką ochronną „Kowadło“.

Biurow Redakcyi i Administracji, ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:

kwartałowe K. 3 —
pół roczne „ 5 —
roczne „ 10 —

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.

1 str. 100 K., 1/2 str. 60 K.,
1/4 str. 35 K., 1/8 str. 20 K.,
3/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATE
przyjmują: we Lwowie: Administracja „Dobrobytu” ul. Kopernika 7 i biuro Sokółkowskiej Pasaż Hausmana; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Währschgasse 10, — Rudolf Mosse Seilerstraße 2 A.
Adolf Chwałowski VI
Geroldenmarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

**Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności
i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.**

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jaskiejkolwiek prowizji inkasowej.

INCASSO

weksli i przekazów na wszystkie miejsca w kraju i zagranicą przyjmują

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i kantor wymiany.

Zlecenia z prowincyi załatwiamy odwrotną pocztą.

PRZEKAZY

na Paryż, Londyn, Berlin i inne miejsca zagraniczne wystawiają

SOKAL & LILIEN

Zlecenia z prowincyi wykonujemy odwrotną pocztą.

**ZOFIA BIESIĄDECKA,
OSWIĘCIM.**

Przez Wysokie o. k. Namiestnictwo koncesyjonowane

Biurow podróży

Zofii - - - - -

- - - - Biesiadeckiej

Oświęcim (Dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe I, II, i III. klasy do AMERYKI dla parowców pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei amerykańskich we wszystkich kierunkach. - - - - -

Ceny ściśle wedle taryf - - -
- - - okrętowych i kolejowych.

Prospekta darmo i oplatnie.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania
poleca wyrobu krajowego

Księgi buchaltaryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Uskutecznia księgi i druki podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Dnia 18 listopada 1902 roku otwartą została we Lwowie, gmach hr. Skarbka (dawna sala sejm.)

Pierwsza w kraju

fabryka wyrobów z papieru

S. W. Niemojowskiego

Fabryka urządzona podług wzorów największych fabryk zagranicznych, wyrabia:

Koperty, papiery listowe, koronki do kredensów i t. d. — Dotychczasowy dział tutek i bibulek cygaretowych został znacznie rozszerzony.

Zwracam się z prośbą do Urzędów, Instytucyi publicznych, Stowarzyszeń, oraz do wszystkich którym rozwój przemysłu krajowego leży na sercu, by raczyli poprzeć moje przedsiębiorstwo przekonawszy się poprzednio, że wyroby moje tak do ceny, jak i jakości nie ustępują zagranicznym.

Wyroby moje znajdują się na składzie w sklepie przy placu Maryackim l. 8. i mam nadzieję, że niezadługo znajdować się będą we wszystkich sklepach papierowych lwowskich, krakowskich i prowincjonalnych. Cenniki i wzory wysyłam odrobinie.

S. W. Niemojowski.

Jako dobrą i pewną lokację

poleca:

4% listy hipoteczne

4½% listy hipoteczne

5% listy hipoteczne premjowane

4% listy Tow. kredyt. ziemskiego

4½% listy Banku krajowego

4% listy Banku krajowego

5% obligacje komunalne Banku krajowego

4% pożyczkę krajową

4% galicyjskie obligacje propinacyjne i wszelkie renty państwowe.

nadto poleca: Akcje galic. Towarzystwa elektrycznego. Papiery te sprzedaje i kupuje po najdokładniejszym kursie dziennym,

wszelkie kupony, wylosowane papiery wartościowe

wypłaca

bez potrącenia prowizyi lub kosztów

KANTOR WYMIANY c. k. uprzyw. gal. akc. BANKU HIPOTECZNEGO.

C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny

Oddział depozytowy

Bank Hipoteczny

przyjmuje wkładki i wypłaca zaliczki na rachunek bieżący, przyjmuje do przechowania papiery wartościowe i udziela na takowe zaliczki.

Nadto zaprowadzono na wzór instytucyi zagranicznych tak zwane:

Depozyty schowkowe (Safe Deposit). Za opłatą 50 do 70 koron rocznie, depozytariusz otrzymuje w stalowej kasie pancernej schowek do wyłącznego użytku i pod własnym kluczem, gdzie bezpiecznie a dyskretnie przechowywać można swoje mienie lub ważne dokumenty. — W tym kierunku poczynił Bank hipoteczny jak najdalej idące zarządztwo. — Przepisy odnoszące się do tego rodzaju depozytów, otrzymać można bezpłatnie w oddziale depozytowym.

Chylewski, Hrubi i Sp.

przedem

Władysław Niemeksza

**BIURO
TECHNICZNE I ZAKŁAD
INSTALACYJNY**

we Lwowie, ul. Kopernika 1. 15A.

Projektujemy i wykonujemy:

OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACJE
WODOCIĄGI I KANALIZACJĘ RUROWĄ
ŁAZNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp

Pralnie i susznie mechaniczne

Urządzenia gazowe wszelkich systemów

OŚWIETLENIE

Falańców, Wildi, Hoteli i całych miejscowości

gazami powietrzanymi

patent. naftowym światłem żarowym

„Z N I C Z”

(w miejscowości nie posiadających gazowni).

ZASTĘPSTWA:

PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FABRYKI MASZYN W PRADZE.

ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA KRZIKIJA W PRADZE.

i wielu innych specjalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:
WSZELKIE KONSTRUKCYJE ŻELAZNE
MASZYN, KOTŁY PAROWE TURBINY
WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE
CUKROWNIE

CHŁODNIE MECHANICZNE

FABRYKI LODU

CENTRALE ELEKTRYCZNE

GORZELNIE

FABRYKI DROŻDZY

BROWARY TARTAKI

MŁYNY ZWYKŁE I AUTOMATYCZNE, CEGIELNIE

LOKOMOBILE I MOTORY

gazowe, benzynowe, spalinowe, ropno

(szwedzkie i amerykańskie etc).

TELEFON Nr. 534.

Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 8370H.

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austriackich Zakładów Schukertowskich w Wiedniu.

Instalacja elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olejów smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. Oliw maszynową. Tuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway” Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Mażnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łożenek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy.

43

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Hawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnym wejściem.

TELEFONU Nr. 369.

27

Giovanni Zuliani i Syn

pierwsza krajowa.

FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH

Lwów, ul. św. Piotra 21. — Telefon nr. 658.

FILJE: Stanisławów Kraków Czerniowce
ul. Zarwaska 13. Zwierzyniec 14. Bahnhofstrasse 28.

posadzki weneckie terrazzo granito — płytki maszynowe z cementu deseniuwane do posadzek — betonowe kanały — rury wodociągowe — sklepienia łukowe — rezerwoary i muszle — schody — balkony — żłoby — grobowce — ozdoby budowlane i wszelkie tym podobne wyroby z cementu. Kosztorysy, cenniki i wzory na żądanie bezpłatnie. Łaska we zamówienia miejscowe i z prowincji uskuteczniamy najstaranniej, wzorowo i trwale po cenach umiarkowanych.

Cegielnia parowa i fabryka wyrobów glinianych

„KAROL“

w Polance-Karol

(Przystanek kolei, koło Krosna).

poleca swoje wyroby:

Rurki drenarskie, dachówkę czerwoną i czarną, cegłę formową etc. w wielkich ilościach i dobrowej jakości.

Międzynarodowe Towarzystwo wzajemnej Korespondencji
Amsterdam (Holandia)

skrzynka do listów 485.

Sankcyonowane dekretem królewskim z dnia 19. czerwca 1899
i z dnia 4. czerwca 1902.

Towarzystwo to umożliwia swoim Członkom (paniom i panom) wzajemną korespondencję we wszystkich krajach kuli ziemskiej — w celu rozrywk, ćwiczenia się w językach różnych, wszelkich informacji, w celach literackich i artystycznych, etc. W razie podróży, członkowie gotowi są do wszelkich wyjaśnień i ułatwień.

Wkładka roczna tylko 6 K.

Statuty i prospekty Towarzystwa otrzymać można na żądanie od sekretarza (Amsterdam Box. 485)

Korespondencje w języku francuskim, niemieckim i angielskim.

Ces. król. uprzyw.

Rok założenia 1782.

refinerya spirytusu
fabryka najprzedniejszych likierów, prawdziwych polskich wódek, rosolisów i rumów

J. A. Baczewski
we Lwowie

c. k. nadworny dostawca

poleca

słynne z dobroci prawdziwe polskie żytnie wódki, likiery i rozolis.

Spirytus na nalewki
pierwszej próby najlepszej jakości.

„Esprit de vin Marque d'or”

Wysyła w 5 kg. skrzynkach ewentualnie blaszankach pocztą.

Cenniki na żądanie^opłatnie.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schubath i Sp.

Lwów, Rynek liczba 45

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	1/2 kg. K. 3 20
„ 1	„ 3 80
Souchong Nr 2	„ 4 60
Majowa znakomita	„ 6—
Kaiser cesarska	„ 8—
Najlepsze okrucy herbat 1/2 kg. K 3—,	3 60 i 4 60

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	1/2 kg. K. 1 50
Ceylon dobra Nr. 4	„ 2—
„ gruba 3	„ 2 08
„ przednia Nr. 2	„ 2 16
„ najprzedniejsza Nr. 1	„ 2 24
„ perlowa	„ 2 16
Złota Jawa	„ 2 16
Mocca arabska	„ 2 16

Jedyna w kraju.

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.

Główny skład kwiatów kościelnych

- - Cenniki szczegółowe na żądanie. - -

WYROBY TKACKIE

z najlepszego przędzywa jak najstaranniej wykonane
jako:

Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości

Dymy, Dreliszki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Selorki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanelo, Szewioty, Płócienna kolorowe na fartuszk, sukienki, bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkálnia płócien i Skład wyselkowa

Michała Miesowicza

w Korczynie obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

Marka ochronna: **Kotwica.**

LINIMET. CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako najdoskonalsze bóle usmierające nacieranie, jest w wszystkich aptekach po cenie 50 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

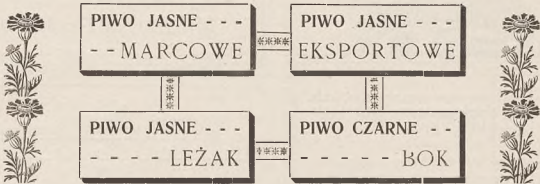
Przy kupnie tego wszędzie ulubionego środka domowego należy przyjmować tylko oryginalne outeki w pudełkach z naszą marką ochronną „Kotwica” z apteki Richtera, wniecas można być pewnym, że się otrzymało preparat prawdziwy.

• Apteka Richtera pod „Złotym lwem”
w Pradze, I. ulica Elzbiety 5

Browar Jana Götza w Okocimie

założony w roku 1845

Składy i zastępstwa we wszystkich większych miastach i prowincjach

Piwo butelkowe eksportowe i bok, „pasteryzowane“, a więc dające się bardzo długo przechowywać, wysłała browar także wprost skrzynkami po 50 i 25 flaszek

Ústřední banka českých spořitelů Bank Centralny czecheskich Kas Oszczędności.

Konto żyrowe banku austro-węgierski. w Pradze, ul. Owocna 15.
Adres dla telegr.: „Sporobanka. Praga“.

Konto Kasy Oszczędności 835.312.
Telefon nr. 3081.

Rozpoczął swą działalność z dniem 1 września 1903.

Cel banku: (§ 5 statutow)

- Nabywanie pretenzji hipotecznych Kas Oszczędności;
- Wydawanie listów zastawnych na tego rodzaju nabyte pretenzje hipoteczne.
- udzielanie pożyczek radom powiatowym, gminnym i korporacjom uprawnionym do pobierania dodatków do podatków, o ile ich dochody dają gwarancję dla kapitału i odsetek;
- wydawanie listów zastawnych, losujących się w przeciągu 99 lat na tego rodzaju udzielone pożyczki;
- udzielanie pożyczek w gotówce na dobra ziemskie aż do wysokości dającej pewność pupilarną;
- nabywanie nieruchomości na cele towarzyszywa, jakoteż w drodze egzekucji na pokrycie należności;

Od 1. września począwszy

przyjmujemy także władki prywatne a mianowicie w myśl statutow do 6 milionów koron i oprocentowujemy je:

Kwity kasowe	Książeczki wkładowe
3 1/2% wypowiadzenie 3 dnutowe	3 1/2% wypowiedza. 90 dnutowe
3 1/4% " " 30 " "	3 1/4% " " 90 " "
3 1/4% " " 60 " "	4% " " 180 " "

Eskomt weksli instytucji finansowych

jak następuje.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

na papiery wartościowe za niskim procentem bez dołożenia prowizji i kosztów administracyi.

Pożyczki

instytucji finansowych oprocentowujemy jak najlepiej na korzystnych warunkach wypowiadzenia.

Wkładki pieniężne

instytucji finansowych i korporacjom na najlepszych warunkach.

Pożyczki gminom

instytucji finansowych i korporacjom na najlepszych warunkach.

Cel banku: (§ 5 statutow)

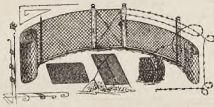
- w swiatku z innymi przez statut dawany interesami przeprowadzanie parcelacyi, komasacyi i sanacyi posiadłości ziemskich;
- udzielanie pożyczek i zaliczek na księgi cenzuralne. Kas oszczędności jakoteż na papiery wartościowe, które Kasom oszczęd. nabyte walno;
- kupno i sprzedaż efektów na rachunek własny i obcy;
- przyjmowanie w przechowanie i zarząd rzeczy wartościowych;
- eskomt i reeskomt weksli opatrzonych przynajmniej z 2 dobrymi podpisami;
- pośrednictwo w przenoszeniu pretenzji z jednej Kasy oszczędności do drugiej;
- nabywanie wladtek na rachunek biurowy, albo na książeczki wkładowe, wzywane kwity kasowe.

Interesa spekulacyjne zupełnie wykluczone. — Dla pobratymczych polskich kas oszczędności specjalnie korzystni. — Listy zastawne i obligi banku mają pewność pupilarną. Bliższe warunki i zapytania u

Dyrekcji.

Józef Gorecki

Premiowana fabryka
mebli, konstrukcyi żelaznych,
i wyrobów ornamentalnych kutych
w Krakowie, ul. Wawrzyńca 1. 26

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute,
konstrukcyjne, budowlane, żózka żelazne i ple-
cionki z drutu

a z tych ostatnich:

drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów,
lasów, podworców, zwierzyńców itp.

Siatki do przysypywania piasku i ochrone do okien

Ceny przystępne, kosztorysowe

Adres telegramów:

Gorecki, fabryka Kraków
Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie odwrotnie się przesyła.

Plany amortyzacyjne
pożyczek we wszelkich kombinacjach po możliwie
najniższej cenie, z ścisłością matematyczną, wykonuje

WINCENTY ZALEWSKI
urzędnik Kasy Oszczędności
w Przemyślu.

Sery krajowe w największym wyborze
poleca

Mleczarnia Przeworska

Lwów

plac Smolki 1 5. — ul. Hetmańska 1. 8.

Od Administracyi

Pismo nasze wychodzi regularnie 5. 15. 25-go
każdego miesiąca. Wysyłka skuteczną bywa
również jak najregularniej

Upraszamy zatem usilnie wszystkich naszych
Pt. Odbiorców by **natychniast** reklamowali w ra-
zie gdyby jeden z poszczególnych numerów „**Dobro-
bytu**“ Ich nie doszedł.

Prosimy również o nadesłanie przedpłaty
celem ustalenia nakładu.

BANK MELJORACYJNY ---

ulica Kopernika Nr. 1. — I. p.

(nad apteką Mikolasza).

wykonuje wszelkie prace meljoracyjne,
jako to: zdjęcia planów, wygotowania
kosztorysów do drenowania pól, nawo-
dnienia i odwodnienia łąk, budowy ro-
wów, kanałów, dróg, szos, kolejek etc.,
etc. i poleca się do praktycznego prze-
prowadzenia powyższych prac.

**Finansowanie skutecznia się
podług każdorazowej szczegó-
łowej umowy.**

W razie już gotowych planów,
nastąpić może na podstawie tychże,
wykonanie pracy.

Akcyjny

Bank Związkowy
dla stow. zarobkowych i gospodarczych
we Lwowie,
przy ulicy Trzeciego Maja 1. 7.

zalatwia następujące interesy:

- 1 Eskontuje i reeskontuje weksle stowarzyszeń za-
robkowych i gospodarczych, a w miarę zapasów
gotówki także przedsiębiorstw i osób prywatnych.
- 2 Udziela pożyczek na zastaw papierów wartościowych,
w warunkach obowiązujących w Banku Austro-
węgierskim.
- 3 Przyjmuje od stowarzyszeń i osób prywatnych **lo-
kacje w rachunku bieżącym** za oprocento-
waniem **cztery (4%)** od sta i wypłatą do 2000 K.
bez wypowiedzenia — lokacje wypowiedzalne w 90
dniach oprocentowuje po **cztery i pół (4 1/2%)** od sta.
- 4 Zakupuje i sprzedaje wszelkiego rodzaju **efekta
wartościowe, monety, dewizy** i zagraniczne
przekazy pieniężne na rachunek własny lub ko-
misowo.
- 5 Pośredniczy i bierze udział w zakładaniu przedsię-
biorstw przemysłowych i handlowych tworzonych
przez spółki zarobkowe i gospodarcze.

Godziny urzędowe od 9 do 1/2 2 w południe.

Galiczyjska Kasa Oszczędności we Lwowie

podaje niniejszem do powszechnej wiadomości, że

a) począwszy od dnia 1-go stycznia 1904 r. ustanawia oprocentowanie po 3-6 od sta, tak od nowych wkładek, jak i dokładek na książeczki 3-75 procentowe.

b) **począwszy od dnia 1-ga lipca 1904 r. obniżła oprocentowanie 3-75 procentowych książeczek na 3-6 od sta.**

Oprocentowanie dawnych 4-procentowych wkładek pozostaje na razie bez zmiany.

Równocześnie zostaje niższym procent od nowych, po tem ogłoszeniu udzielonych pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie na 4-5 od sta, a na realności miejskie na 4-75 od sta.

Pierwsze galicyjskie

Towarzystwo akcyjne dla fabrykacji śrub, nitów i muterek W OŚWIĘCIMIU

Nity do kotłów, nity do spajania blachy i obręczy beczkowych. Naśrubki (mutterki) Śruby do kryz z naśrubkami; śruby do kół, zawiasów i pługów; śruby do rusztowań; śruby żelazne i mosiężne do drzewa oraz wszelkie artykuły działem śrub objęte.

Materyały do przymocowania szyn kolejowych, jak śruby łukkowe, gwoździe śrubowe, pierścienie, uchwyty i t. p.

Gatunek wyborowy.

Ceny niskie.

A. KRZYSZTOFOWICZ

Lwów, Hotel George'a.

Firanki, Story, Bonne femme, Brise-bises. Materye na meble. Portiery. Dywany angielskie, krajowe i orientalne. Sukna do wyścielania podłóg.

Futerka, poduszki, kapy, serwety i t. p.

Nowości!

Wybór wielki!

BANK ROLNICZY we Lwowie

dostarcza najtaniej i pod najdogodniejszymi warunkami

PLUGI jedno- i wieloskibowe z fabryki BRACI EBERHARDT w Ulmie.

SIEWNIKI do zboża, nasion i nawozów

- CENTRYFUGI KAYSERA

NAJNOWSZE PAROWNIKI - - - -

- - - - - „REFORMA“

MOTORY benzynowe i spirytusowe

LOKOMOBILE, MŁOCARNIE, MŁYNKI

oraz inne **MASZYNY ROLNICZE** - -

FABRYKA WÓD MINERALNYCH SZTUCZNYCH i SPECYALNYCH LECZNICZYCH pod firmą

--- K. Rząca i Chmurski ---

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 1. 4

29

wyrabia pod kontrolą komisji Przemysłowej Towarz.

Lek. Krak. polecone przez toż Towarzystwo

WODY MINERALNE
odpowiadające składem chemicznym wodom: BILIŃSKIEJ, GIESHUBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARIEN-
BADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN. tudzież **SPECYALNIE LECZNICZE** jak: litową, bromową, jodową,
żelazistą, kwaśną oraz **wody lecznicze normalne** z przepisu prof. JAWORSKIEGO.

Sprzedaż częstkowa w aptekach i drogueryach. Cenniki na żądanie franco.

Główny skład we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego Halicka 5.

Międzynarodowe przedsiębiorstwo handlowe

(Szczególnie z Rosyą).

N. KATZNERDom spedycyjny i komisowy w Podwoleczyskach, Wołoczyskach,
Brodach i Radziwiłowie.Stale taryfy przewozowe (Stawki) do Rosyi
i z Rosyi wraz z wszelkimi kosztami oraz
fachowe olenie.Poleca wyroby z kamienia porfirowego: płyty po-
sadzkowe, kłochi brukowe, nagrobki, schody, cokły
i piramidy, bruki i tocydła (t. zw. Trembowelskie)
z własnych kamieniołomów po umiarkowanych
cenach.Wydóz wełny drzewnej i desek na skrzynki do jaj.
Adres: **N. Katzner w Podwoleczyskach.**

44

PRZEMYSŁ KRAJOWY.**Towarzystwo lwowskich szewców „KRAJ“**

poleca

Własne wyroby różnorodnego obuwia ręcząc za trwa-
łość i elegancję.

Na składzie zaopatrzenia obfite.

Zamówienia wykonują się najdokładniej w jak naj-
krótszym czasie.

Z prowincyi wystarczy przystanie bucika na miarę.

Sklep znajduje się we Lwowie przy ul. Akademickiej 1. 12.

naprzeciw pomnika Kornela Ujejskiego.

Pierwsza galicyjska fabryka wszelkiej bielizny**WIKTORA SEDLACZKA**

we Lwowie, plac Kapitulny 3. — poleca po najniższych a stałych cenach:

Bieliznę męską
Bieliznę damską
Bieliznę dla dziewcząt i chłopców
Bieliznę dla niemowląt
Bieliznę dla hoteli, restauracji,
szpitali i innych zakładów.
Kołdry materace: siennikiWielną owczą i watę.
Pierze i puch.Całe wyprawy ślubne i dla
niemowląt.Utrzymuje na składzie krajowe
i zagraniczne płótna, nakrycia
stołowe, ręczniki, ściereki, chustki
do nosaSchrolla szyfony, szczytyngi, dymy,
kretony, batysty, barchany, piki.Kołnierze, manszety krawaty,
szelki.

Skarpetki i pończochy

Wszystkie dodatki do bielizny.

Wszelkie zlecenia wykonuje najrzetelniej.

Próbki i cenniki na żądanie.

W cierpieniach

reumatycznych

-- gośćcowych i pokrewnych

najl-piej przez WP. lekarzy poleconym
środkiem jest

„Sapomenthol“

(Maść Sapomentholowa)

wyrobu aptekarza

Eugeniusza Matuli w Radomyślu
koło Tarnowa.

Dostać można po cenie za maty stoik 1-40,
za duży 5 koron, w każdej aptece jakoteż
wysyłka wprost za zaliczką.

Ostrzega się przed naśladownictwami! Pra-
wdziwy tylko w oryginalnem opakowaniu.
Nazwa, opakowanie, marka ochronna pra-
wnie zastrzeżone. Najwyższe odznaczenie
z wystaw w Paryżu, Londynie, Marsylii
i Wiedniu. Dyplomy honorowe i medale
złote

Apteka i Laboratorium chem-farm.
Eugeniusza Matuli
w Radomyślu koło Tarnowa.

W SYFONACH

PILZNER i BAWAR polecają
MUSIAŁOWICZ & JANIK
Lwów, Trzeciego Maja 2.

Dra Sedlitzky'ego

patentowane

Tabliczki do kąpieli

oraz

sole sodowe

z c. k. Salin w Hallein

służą do wygodnego i taniego sporządzenia

naturalnych kąpieli leczniczych

jakoto: *soolowych, sosnowych, siarcza-
nych, żelaznych, z kwasem węglowym,
żelazistych (Moor), z namulem siarcza-
nym (Ischl), z kwasem węglowym a la
Nauheim.*

Nowe! „APKOR“ Nowe!

dozowane kąpiele z kwasem węglowym, systemu
Dr. Fischla. System obejmuje 20 systematycznych
dozowanych kąpieli z kwasem węglowym.

Pastyłki inhalacyjno-soolowe

z eterycznym olejkiem sosnowym lub bez.
Dla lekarzy kliniki, sanatoryjów, zakładów ku-
racyjnych, dyrkcycji i t. p. prospekty, wzory
i znaczny opust.

Adres: Dr. SEDLITZKY Hallein
obok Solnrogru (Salzburga)

skąd wysła się do wszystkich miejsc nie posia-
dających na składzie tych kąpieli po oryginal-
nych cenach franco. 47

Mieczysław Jankowski

GŁÓWNY SKŁAD

nasion i roślin.

we Lwowie, plac Bernardyński 1. 2 A.

poleca

specjalny skład wieńców grobowych metalowych, świe-
żych i zasuszonych.

Bukiety weselne, imieninowe, balowe po najtańszych
cenach we Lwowie.

Mieszanka dla ptaków tylko 35 ct. 1 kg.

Medal srebrny.

Medal państwowy.

Pracownia rusznikarska

SZADKOWSKI & KOPCZYŃSKI

We Lwowie ul. Batorego 20.

(Hotel Saski)

Wyrabia broń myśliwską wszel-
kich systemów oraz przyjmuje
reperację wykończając z najwię-
kszą dokładnością po nader ni-
skich cenach.

23

Ruble, Marki, Franki

i wszelką inną mo-
netę zagraniczną
kupuje i sprzedaje
najkorzystniej.

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i Kantor wymiany.

Centralne ogrzewanie i wentylacje

wszelkich systemów

WODOCIĄGI I KANALIZACYE

pompy, klozety, łazienki, łaźnie, mechan.
pralnie i suszarnie

oświetlenie gazowe

projektuje i wykonuje

Inż. LEONARD NITSCH i Ska

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny
w Krakowie, ul. Kolejowa 18, parter.

Adres telegraficzny: Leonard Nitsch - Kraków.

Kosztorysy
bezpłatnie.

Najlepsze referencje z do-
tychczas wykonanych robót.

Telefon
Nr. 385.

Popierajmy przemysł swojski a wzrośniemy w siłę!

Główny skład lamp i bronzów z fabryki polskiej
Jana Serkowskiego w Warszawie, tudzież skład
niezapalnej nafty krajowej

pod firmą

Piotra Międzyńskiego zięć

Stanisław Strzałkowski

we Lwowie, plac Halicki 1. 14.

poleca

Lampy naftowe, salonowe, gabinetowe do pokoi jadalnych,
biurowe jakoteż różne przybory do lamp.

Palniki żarowe, bronzы kościelne i dekoracyjne. Świe-
czniki do oświetlenia gazowego i elektrycznego. Wyroby gal-
wanoplastyczne, oraz wszystkie przybory w zakres oświetlenia
wchodzące.

Ceny jak najtańsze zaś przy zamówieniach większych od-
powiedni rabat.

Jedynе źródło najlepszej nafty krajowej z rafinerji hr
Adama Skrzyńskiego w Libuszy tak do sprzedaży hurtownej ja-
koteż drobiazgowej. Posyła do domu począwszy od 5. litrów.

Nafta do palników żarowych.

Oleje mineralne i smarowidła wszelkiego rodzaju.

Mydła gospodarskie i toaletowe

Wypierajmy przemysł niemiecki!

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia 1. 12 (Willa Palatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżkowe, szedelkowe, drutowe, deskowe, podwlekanie, siatkowe, haft Janina [Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, attasie, aksamencie, płótnie gobelinowym, jucie, plastyczne (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały, złotem i srebrem, roboty mereszkowe. Koronki irlandzkie trudniejszej, roboty kilimowe, w ażane, smyrnenskie igłą zwykłą, smyrnenskie igłą maszynową „Daisy”, pasmanteryjne, oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.

Dział sztuki stosowanej. Wyplatanie na drzewie, skórze, aksamencie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkłe, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 3 razy tygodniowo (Poniedziałek, Środa, Piątek) od 10-12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 23 K. I w tych samych dajach od 3-5 w zime od 2-4 popołudniu. Opłata miesięczna tak samo jak za naukę raną 20 K. Opłata za naukę raną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobno lekcy uzupełniają dla wstępujących w ciągu kursu, lekcy dla pojedynczych osób i lekcy korespondencyjno (listowne) według osobnej umowy.

CHARLES CABOS

WIĘDEŃSKA FABRYKA CIĄSTEK I KAWY BISZKOPTÓW

CIĄSTKA Z SOMATOZY

Składy: WIEN,
Städt. Kärnthnerstrasse 37.
Stadt. Am Hof 6.

Wzmocniający, szybkie zastępstwo dający środek spożywczy.

Można je spożywać do wina, herbaty, czekolady, kawy lub mleka. Podawają w wyrobionym stopniu sypki, są nadzwyczaj smaczne i łatwo strawne. Do nabycia we wszystkich aptekach i składach spożywczych.

Główna wytwórnia:
WIEN, Mariahilf,
Gumpendorferstrasse Nr. 55.

41 Pierze gęsie!!

nowe niedarte	1/3 kg. szarego	15 ct.
	" białego	30 "
nowe darte	1/2 " szarego	35 "
	" białego	50 "

przysyła pocztą od 5 kg. i więcej za pobraniem pocztowym

J. MALDEK
w Pradze, Tyńska 17.

Bilety wizytowe

zaproszenia ślubne i balowe, księgi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, autografale i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne w wykonaniu wzorowo i na czas oznaczony

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

PILLERA i SPÓŁKI

Lwów, ul. Łyczakowska 3.

Największa europejska
Pierwsza austriacka
c. i k. uprzyw.
**Fabryka
K A S**
ogniotrwałych
P. Wertheima i Sp.
c. i k. dostawców
nadwornych
w WIEDNIU.

Wszelkie zamówienia
przyjmuje, informacyi
udziela wyłącznie
N. BRANDLER
Lwów, Jagiellońska 15.
Jedyny zastępca dla
Galicyi i Bukowiny.

Wszelkie zamówienia przyjmuje, informacyi udziela wyłącznie

N. Brandler

Lwów, Jagiellońska 15.

Jedyny zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny

Słabość męską

skutki szczególniejącej i najcięższych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, i ocała jedynie w licznych wydaniach rozpoznać i znać książka ilustrowana

Dra Retau'a

Ochrona własna

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracji w książce tej zaleconej, zupełną swą siłę męską. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlags-Magazin Leipzig, Neumarkt w Niemczech.

WIEDZA I ANGAŻOWANIE
LAPENIOWA
**SZKOŁA
HANDLOWA
LWÓW**
CHOROŻYCZYNA
L. 118.

SPECYJALNE KURSA
BUCHALTERYI
DLA PAŃ,
ODREBNI
DLA PANÓW

PRAWDZIWIY
HOLENDERSKI

„Lemon Squash“

jest napojem orzeźwiającym i odświeżającym bardzo zdrowym, bez zawartości alkoholu.

Brak napoju podniecającego a zarazem nie działającego szkodliwie uprawiająco od dawna uczu się dawał.

Opierając się na poszukiwaniach czynionych już w innych krajach, znalazłem preparat, który po większej części składa się z cukru najlepszej jakości gotowanego na cytrynach soczystych. Rozcieńczony w 5--7 krotniej ilości wody wydaje ten preparat bardzo zdrowy napój, który szczególnie podczas upałów w porze letniej zalecić można.

Fiaszka litrowa

„Lemon Squash“

kosztuje wraz z clem kor. 6 i jest bardzo wydatną a tem samym tania.

Fiaszka litrowa wystarczy na spozyczenie mniej więcej 50 szklanek napoju. Proszę tylko spróbować.

Wysyłka za poprzedniem pobraniem należytości.

Adres:

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PRZEDNIE SIATKI ŻAROWE
do oświetlenia gazowego

100 sztuk K. 22 — 50 sztuk K. 11-50

franko wraz z clem

za nadesłaniem należytości wysyła

Hugo Eugen Winkler

Zwickau in Sachsen.

Za nadesłaniem

Marek 3-50 (Koron 4-15)

(także w znaczkach pocztowych)

wysyłam franko pierwszej jakości, niklowany patentowany

Przyrząd do wentylacji pokoi!

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PA TENTY

dla wszystkich krajów wyrabia

Inżynier M. Gelbhaus

zaprzyśnięzony rzecznik patentów

Wiedeń VII., Siebensterngasse Nr. 7.

naprzeciw c. k. Urzędu patentowego.

Jedyny rzeczywisty importeur herbaty!

Handel herbaty chińskiej
EDMUNDA RIEDLA

we Lwowie, ulica Teatrlna liczb 3.

Druga kamienica od placu Marjackiego.

połena

HERBATE

zbiornu majowego bezpośrednio z Chiny sprowadzoną, ciemno nacięganą z wybornym smakiem i aromatyczną wonią 1/2 kilo

Congo czarna	1 Nr.	1.50
Souchong czarna	2	2.10
Kaysow czarna	3	4.10
Melange de Londres	4	4.10
Pecco kwiatowej	5	4.10
„ „ „ kawaśrowej	6	4.10
„ „ „ naprzedniej	7	4.10
Gumpowder ziel. pert.	8	3.10
„ „ „ „	9	4.10
Wysielki herbaclane	10	1.50
„ z najlepszych her.	11	1.50

połena najlepsze gatunki

KAWY

o smaku czystym i aromatycznym.

Kiżro rozsyła franco, opłacone do kaźdego stacyi pocztowej 2/3, kilo w woreczku:

Jam jka	7-1/2 kilo	1.70
Santos	7.50	1.70
Portorico	8.85	1.96
Cuba grubo ziarnista	9.20	1.90
Ceylon zielona	10.00	1.04
„ „ przednia	10.50	1.08
„ „ grubo ziarn.	10.50	1.08
„ „ perlowa	10.50	1.08
Mocca arab. arom.	10.50	1.08
Jawa złota	10.50	1.08

Ceny herbaty oznacza się na 1/2, kilo w paczkach po 1/2, 1/3, 1/4 kilo.

Opakowania nie liczy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą.